

Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2002:8

ISSN 1458-5707

ISBN 951-718-906-0

Heikki Helin

*Teattereiden ja orkestereiden talous ja
toiminta vuosina 1990 – 2000*

1 Esipuhe

Tämän kirjoittaja on vertaillut suurten kaupunkien taloutta ja toimintaa 1980-luvulta lähtien. Palvelukustannusten vertailussa on ollut monia vaikeuksia. Kulttuuritoimessa suurimmat ongelmat ovat olleet teattereiden, orkestereiden ja museoiden kohdalla. Eräs syy vertailuongelmiin on se, että Tilastokeskuksen toiminta- ja taloustilastossa nämä kolme toimintaa yhdistettiin yhdeksi tehtäväluokaksi vuonna 1997. Toinen vaikeus on toimintojen erilainen organisointi. Osa teattereista ja orkestereista on ollut puhtaasti kunnallisia laitoksia, osa on ollut yhdistys-, säätiö- ja yhtiöpohjaisia.

Tilastokeskuksen talous- ja toimintatilastossa kunnan omana hallintokuntana toimivan laitoksen valtionosuudet kirjataan kunnan valtionosuuksiksi eivätkä ne näy mitenkään teatterin tai orkesterin luvuissa. Kunnan asiakirjoista ilmenevät nettokustannukset, jotka eivät ole vertailukelpoiset yhtiö-, yhdistys- ja säätiöpohjaisen laitoksen lukujen kanssa. Kunnallisen laitoksen nettokustannuksista puuttuu valtionosuus. Ulkopuolisen laitoksen kustannuksista kotikaupungin tilastoissa on vain kunnan osuus. Myös kiinteistökustannuksissa on laitoksen omistuspohjasta johtuvia eroja.

Vertailun ja kehityksen kuvauksen mahdollistavat Teatterin tiedotuskeskus ry:n julkaisema Teatteritilasto ja Suomen sinfoniaorkestereiden toimintakertomukset¹. Niistä löytyy suunnilleen samat tiedot koko 1990-luvulta laitosten organisaatiomuodosta riippumatta. Lisäksi käytettävissä ovat olleet Helsingin Kaupunginteatterin toimintakertomukset vuosilta 1990–2000 ja Helsingin teatterisäätiön hallituksen kertomukset toimintavuosilta 1990–2000. Aineiston hankinnassa ja tulkinassa ovat auttaneet Lahden Kaupunginteatterin hallintojohtaja Helena Ahonen ja Lahden kaupunginorkesterin hallintopäällikkö Ritva Frisk². Tästä syystä esimerkkeinä käytetään luvussa 5 Helsingin Kaupunginteatterin ja kaupunginorkesterin lisäksi Lahden Kaupunginteatteria ja kaupunginorkesteria.

Tämän tutkimuksen tavoitteena ei ole laitosten millintarkka vertailu, vaan teattereiden ja orkestereiden talouden ja toiminnan yleislinjan hahmottaminen vuosina 1990–2000. Kuntien ja valtion rahoitussuhteet muuttuivat vuoden 1993 valtionosuusuudistuksen seurauksena. Kuntien osuutta rahoituksessa vähensivät myös 1990-luvun alun laman takia tehdyt menoleikkaukset.

Tarkastelun kirjoittaja ei ole teatterin eikä orkesterin toiminnan tuntija. Siksi lähtökohtana on pelkkä talouden ja suoritteiden kehityksen kuvaaminen

¹ Tätä yhteenvetoa ei olisi syntynyt, ellei Johannes Helin olisi koonnut ja tallentanut tarvittavat tiedot em. asiakirjoista.

² Käsikirjoitusta ovat kommentoineet em. Helena Ahosen ja Ritva Friskin lisäksi Lauri A. Manninen, Liisa Kähkönen, Timo Cantell ja Tapio Korhonen. Eila Sundell on korjailut kieliasua.

2 Aineisto

Numeroaineisto vähentynyt

Kuntien talousarvioissa esitettiin 1970- ja vielä 1980-luvulla meno- ja tulolajit. Eräissä kaupungeissa nämä perinteiset momentit³ oli jaettu vielä alamomentteihin⁴. Kun talousarvioissa esitettiin yksityiskohtia, niistä myös keskusteltiin. Kuntien taloushallinnossa on 1970-luvulta lähtien pyritty kiinnittämään päätöksentekijöiden huomio suuriin kokonaisuuksiin yksityiskohtien sijasta. Vuosien kuluessa yksityiskohdat ovatkin vähentyneet. Pelkistetyimmillään kaupunginteatterin ja -orkesterin talousarviossa saattoi olla vain kolme lukua: menot, tulot ja nettomenot. Seuranta tapahtui samalla tasolla kuin päätöksenteko. Niinpä monen kaupungin tilinpäätöksestä ei näiden laitosten kohdalta 1990-luvulla löydy kuin kolme edellä mainittua lukua.

Vuoden 1997 jälkeen tilanne on hieman muuttunut. Esimerkiksi Helsingin vuoden 2000 talousarviossa ovat keskeiset meno- ja tulolajit vuosilta 1998–2002. Lisäksi on esitetty toimintakate, poistot ja tilikauden tulos suoritustietojen lisäksi. Tilinpäätöksessä on esitetty tulot, menot, toimintakate, poistot ja tilikauden tulos suoritustietojen lisäksi.

Kirjanpito tapahtuu edelleen yksityiskohtaisella tasolla, mutta vain pieni osa sen tuottamista tiedoista saatetaan luottamushenkilöiden ja tavallisten kuntalaisten tietoon. Yksityiskohtaisia kirjanpidon raportteja säilytetään lain mukaan 10 vuotta. Sen jälkeen ei tarkempaa tietoa enää löydy.

Aikaisemmin laadittiin suhteellisen tarkkoja kunnalliskertomuksia, joissa kuvattiin eri hallintokuntien toimintaa ja taloutta. Kunnalliskertomukset ovat ajan hengen mukaan ohentuneet ja muuttuneet vuosikertomuksiksi alkaen muistuttaa kuntaesitteitä värikkäine kuvioineen.

Tilastokeskus kokoaa kuntien toiminnasta ja taloudesta yksityiskohtaiset tiedot. Aikaisemmin teatterit, orkesterit ja museot olivat omina tehtäväluokkinaan. Vuonna 1997 ne yhdistettiin yhdeksi luokaksi. Tämän jälkeen ei Tilastokeskuksen tilastoista löydy teattereiden eikä orkestereiden tietoja.

Samaan aikaan kuntien talouden tilastointia on kehitetty. Tavoitteena on ollut jokaisessa muutoksessa kuntien välisen vertailukelpoisuuden parantaminen. Viimeisessä uudistuksessa eräs peruste oli mahdollistaa kuntien vertailut myös yksityisen sektorin kanssa. Lopputulos on tavoitteen kannalta huono. 1990-luku on kuntien talouden tilastoissa jaettava moneen eri jaksoon ja luotettavien sarjojen aikaansaaminen on tuskallista tai osittain mahdotontakin. Vertailun edellytykset ovat kaikesta "kehittämisestä" huonommat kuin parikymmentä vuotta sitten.

³ Momenttitason nimikkeitä olivat mm. palkat, muut henkilöstömenot, tarvikkeet, huoneistomenot, palvelusten ostot jne.

⁴ Momentit jaettiin alamomentteihin. Esimerkiksi tarvikkeista eriteltiin kalusto, toimistotarvikkeet jne.

Teatteri- ja orkesteritilastot

Teattereiden kohdalla kuntien asiakirjojen ja Tilastokeskuksen tietojen supistamista on korvannut Suomen Teatterijärjestöjen Keskusliitto ry:n ja sittemmin Teatterin Tiedotuskeskus ry:n Teatteritilastot. Kehityksen seuraamisen kannalta tilastoissa parasta on niiden luokittelujen pysyvyys. Tiedot ovat säilyneet samassa muodossa ja niiden perusteella voi muodostaa pitemmän ajan kehitystä kuvaavia lukusarjoja.

Tämän tarkastelun lähtökohtana on nimenomaan tavallista pitemmän aikavälin kehityksen hahmottaminen. Ilman Teatteritilastoja se ei olisi teattereiden osalta mahdollista. Orkestereiden tiedot löytyvät Suomen sinfoniaorkesterit ry:n toimintakertomuksista. Niiden tilasto-osuus on suppeampi kuin Teatteritilastojen eikä kaikista tiedoista löydy yhtenäistä sarjaa koko tarkastelukaudesta.

Tämän yhteenvedon luvut on poimittu Teatteritilastosta ja Suomen sinfoniaorkesterit ry:n toimintakertomuksista. Markkaluvut on muutettu vuoden 2000 rahanarvoon kunnallistalouden indeksillä 1995=100, jonka arvot ovat seuraavat:

Vuosi	Indeksi	Kerroin
1990	89,30	1,245
1991	93,60	1,188
1992	96,30	1,155
1993	97,00	1,146
1994	97,70	1,138
1995	100,00	1,112
1996	101,30	1,098
1997	102,50	1,085
1998	105,40	1,055
1999	107,10	1,038
2000	111,20	1,000

Teatterit

Teatteritilastossa menot on jaettu kolmeen ryhmään: henkilöstö-, kiinteistö- ja toimintamenoihin. *Henkilöstömenot* sisältävät vakinaiset ja tilapäiset palkat ja sosiaalikulut. *Toimintamenoihin* sisältyvät matka- ja päivärahat, markkinointikulut ja muut muuttuvat kulut. *Kiinteistömenot* koostuvat kiinteistön hoitoon liittyvistä kuluista. Tässä tarkastelussa käsite *käyttömenot* sisältää vain henkilöstö- ja toimintamenot. *Poistot ja varausten muutos* sekä *tilikauden tulos* esitetään omina taulukkoinaan. Liitteessä 3 on esitetty teattereiden kaikki menot

Tulopuoli on jaettu pääsylipputuloihin, valtionosuuksiin, kunnanosuuksiin kiinteistökustannusten kanssa ja ilman, muihin tuloihin ja muihin mahdollisiin tuloihin. Käsite nettomenot = käyttömenot – pääsymaksut – muut tulot. Se kuvaa jollain tavoin teatterin omaa tulonhankintaa.

Tässä esitetään koko tarkastelukaudesta seuraavat tiedot:

- Henkilöstömenot,
- Kiinteistömenot,
- Toimintamenot,
- Poistojen ja varausten muutos
- Kaikki menot yhteensä,
- Pääsylipputulot,
- Kunnanosuus,
- Valtionosuus,
- Muut tulot,
- Muut mahdolliset tulot,
- Kaikki tulot yhteensä,
- Tilikauden tulos,
- Myydyt liput omissa esityksissä,
- Omat esityskerrat,
- VOS:n perustana olleet henkilötyövuodet
- Todelliset henkilötyövuodet.

Näistä muuttujista on laskettu erilaisia suhteutuksia.

Suomen Kansallisooppera ja Kansallisteatteri on jätetty tämän julkaisun taulukoista pois. Niiden suuren koon takia yhteissummat olisivat vaihdelleet näiden laitosten muutostahdissa. Näistä esitetään samanlaiset tiedot kuin muistakin liitteessä 19.

Orkesterit

Suomen sinfoniaorkesterit ry:n toimintakertomukset ovat toiminnan kuvaukseltaan ja erityisesti talouden osaltaan suppeammat kuin Teatteritilastot. Niistä löytyy koko tarkasteluajalta kuitenkin seuraavat:

- Kotikunnan asukasluku,
- Kunnanosuus,
- Valtionosuus,
- Toimintatulot,
- Kokonaismenot,
- Päätoimiset ammattisoittajat,
- Omat konsertit kotimaassa
- Kuulijat.

Kiinteistömenot on eritelty vuodesta 1991 alkaen. Menojen jako palkkausmenoihin ja muihin toimintamenoihin vaihtelee. Vuoden 1990 tilastossa oli seuraavat tiedot: palkka- palkkio- sekä muut henkilöstömenot yhtenä lukuna, muut toimintamenot ja menot yhteensä. Seuraavana vuonna oli vakinaisten ja tilapäisten palkkauskulut, muut käyttökustannukset, kiinteistökulut ja menot yhteensä. Sosiaalikustannukset sisältyivät muihin käyttökustannuksiin. Vuodesta 1994 alkaen erittely on ollut seuraava: vakinaisten ja tilapäisten palkkauskulut, sosiaalikustannukset, kiinteistökustannukset, muut käyttökustannukset ja menot yhteensä.

Koko tarkastelukaudelta ei siis ole mahdollista saada yhtenäistä sarjaa henkilöstömenojen kehityksestä kuten teatteritilastoista, koska muiden henkilöstömenojen esitystapa on vaihdellut. Palkkauskulujen (vakinaiset + tilapäiset) sarja on mahdollista saada vuosilta 1991–2000. Henkilöstömenoista (vakinaisten ja tilapäisten palkat + sosiaalikulut) on vertailukelpoinen sarja vuosilta 1994–2000. Kokonaismenot löytyvät kertomuksista koko tarkasteluaajalta 1990–2000. Tässä esiin tulevat ongelmat osoittavat miten tärkeää olisi säilyttää taloutta kuvaavat tilastot sarjat muuttumattomina, jotta vertailukelpoisuus säilyisi.

Absoluuttisten lukujen lisäksi toimintakertomukset sisältävät kunnan- ja valtionosuuksien suhteutukset prosentteina kokonaismenoista ja markkoina asukasta kohti. Niitä käytetään myös tässä yhteenvedossa.

Suomen sinfoniaorkesterit ry:n toimintakertomuksissa kerrotaan huomattavasti vähemmän orkestereiden ulkoisten puitteiden kehityksestä kuin Teatteritilastoissa. Tällaisten yhteenvetojen laadinnan kannalta se on valitettavaa.

Suomen Kansallisteatteri ja Kansallisooppera eivät ole mukana tarkasteltavien teattereiden joukossa, koska niiden muutokset vaikuttaisivat liikaa laitosten yhteissummiin. Tarkastelussa mukana olevat laitokset on valikoitu siten, että ne toimivat 16 suurimmassa kaupungissa. Kirjoittaja on laatinut tämän kaupunkijoukon talouden ja toiminnan vertailuja⁵.

Kulttuurilaitosten taloutta ei ole tarkasteltu yksittäisten laitosten osalta näin pitkällä aikavälillä. Ilkka Heiskanen⁶ on Taiteen keskustoimikunnalle laatimissaan tutkimuksissa tarkastellut taide- ja kulttuurilaitosten muutosta ja rahoitusta 1990-luvulla. Muutosta hän tarkasteli erityisesti vuosien 1994–1997 välillä.

Valtion osuus toiminnan rahoituksessa

Vuonna 1993 uudistettiin kuntien valtionosuusjärjestelmä. Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (705/92)⁷ ja teatteri- ja orkesterilaki (730/92) vaikuttivat voimakkaasti teattereiden julkisen tuen tasoon ja kunnan sekä valtion tuen keskinäisiin suhteisiin.

Ennen lain voimaantuloa valtio ja kotikaupunki myönsivät teattereille tarveharkintaista tukea valtion ja kunnan budjeteissa olevan määrärahan puitteissa. Teattereiden

⁵ Viimeisimmät

Helin Heikki, Kallis Helsinki. Suurten kaupunkien palvelukustannukset vuonna 2000. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 2002:1.

Heikki Helin, Suurten kaupunkien talousarviot 2002: Kuntien resurssien uusjako. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2002:1 <http://www.hel.fi/tietokeskus/tutkimuksia/helinta2002.html>.

Helin Heikki, Ei niin suuri yllätys. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2001. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2002:5 <http://www.hel.fi/tietokeskus/tutkimuksia/helin502.pdf>.

⁶ Heiskanen Ilkka, Kulttuurin julkinen rahoitus Suomessa - tilastot ja todellisuus. Rahoitustilastojen käyttökelpoisuudesta ja 1990-luvun rahoitustilanteesta taide- ja kulttuurilaitosten kannalta. Tilastotietoa taiteesta sarja No25. Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 2000.

Heiskanen Ilkka, Muuttuivatko laitokset, miten ja miksi? Taide- ja kulttuurilaitosten institutionaalinen muutos 1990-luvulla. Tilastotietoa taiteesta sarja No 28. Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 2001.

⁷ 3.8.1992

valtionavun tasosta ei ollut mitään lainsäädäntöä. Ainoastaan Suomen Kansallisteatterin ja Suomen Kansallisoopperan valtiontuesta oli säädös veikkaus- ja raha-arpajaisten tuoton käyttöä koskevassa asetuksessa (Teatteritilasto 1993, 9).

Teatteri- ja orkesterilain piiriin otettiin Kansallisoopperaa ja Kansallisteatteria lukuun ottamatta kaikki muut säännöllistä esitystoimintaa harjoittavat ammattiteatterit. Käytännössä kuitenkin valtion tulo- ja menoarvio vuodelle 1993 rajasi lain piiriin tulevien teattereiden määrää siten, että niitä voitiin ottaa 53 (Teatteritilasto 1993, 9).

Uuden lain mukaan teattereiden ja orkestereiden tuki määräytyi laskennallisina perusteina valtionosuutena, joka täyskunnallisten laitosten osalta maksetaan kotikunnalle, ja yksityisten laitosten osalta suoraan ylläpitäjäyhteisölle. Valtionosuuksien laskennalliseksi perusteeksi tuli sijaintikunnan kantokykyluokan mukainen osuus laitokselle vahvistettujen ns. yksikköhinnan ja henkilöstötyövuosimäärän tulosta. Kulttuuritoimen valtionosuusasteikoksi kantokykyluokissa 1–10 rahoituslaki sääti 40–25 prosenttia⁸.

Taidelaitosten valtionosuuksien perustana oli vuodenvaihteeseen 1996 asti sijaintikunnan kantokykyluokan mukainen osuus vahvistettujen yksikköhinnan ja henkilöstötyövuosien tulosta. Valtion taloudellisen tilanteen heikkeneminen ja tarve kuntien itsemääräämisoikeuden lisäämiseen sekä valtionosuusjärjestelmän yksinkertaistamiseen johtivat siihen, että hallitus nimesi selvitysmies Heikki Kosken vuonna 1995 tekemään ehdotuksen valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta. Kosken työ jatkui pitkälle vuoden 1996 puolelle, mutta hänen esityksestään hallitus antoi eduskunnalle jo vuoden 1996 tulo- ja menoarvion yhteydessä esityksen valtionosuuslainsäädännön väliaikaisesta muuttamisesta (Teatteritilastot 1995, 13).

Teattereiden tuloihin vaikutti esitykseen liittynyt luopuminen kuntien kantokykyluokituksesta. Lainsäädännöllä siirryttiin kiinteään valtionosuusprosenttiin, joka määrättiin 37 prosentiksi⁹. Yhtenäinen valtionosuusprosentti muutti jälleen valtionosuuksia ja useille teattereille se merkitsi lisää valtionosuutta. Erityisesti suurten kaupunkien teatterit, joiden valtionosuusprosentti oli ollut 25% hyötyivät VOS:n prosentin noustessa 37 %:iin (Teatteritilastot 1995, 13).

Vuoden 1997 alusta voimaan tulleen lain mukaan teatterin yksikköhinta vahvistetaan laskennallista henkilöstövuotta kohden kunkin vuoden budjetissa.

Teattereiden ja orkestereiden valtionosuuden voi nähdä myös täysin laskennallisena. Tämä näkemys voi johtua osaksi siitä, että valtionosuus ei ole talousarvioissa, tilinpäätöksissä eikä tilastoissa kyseisten laitosten kohdalla tulona, vaan se sisältyy kaupungin tuloslaskelman käyttötalouden valtionosuuksiin. Mielikuva laskennallisuudesta vahvistuu, jos kaupungin käyttötalouden valtionosuudet ovat miinusmerkkiset, kuten ne Helsingissä ja Espoossa viime vuosina olleet. Yhtiö- ja säätiöpohjaisilla laitoksilla valtionosuus on kiistatta aivan oikeaa tuloa.

⁸ Svenska Teaternille ja Tampereen työväen Teatterille määrättiin valtionosuudeksi kuitenkin 60 prosenttia näiden teattereiden kansallisesti merkittävän aseman johdosta.

⁹ Svenska Teaternille ja Tampereen Työväen Teatterille jäi kuitenkin valtionosuudeksi 60 prosenttia näiden teattereiden kansallisesti merkittävän aseman johdosta.

Laissa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta¹⁰ säädetään rahoituksen laskentaperusteista. Kunnan valtionosuuden määrä saadaan kun kunnan valtionosuuden perusteesta vähennetään kunnan omarahoitusosuus (6§). Teatterit, orkesterit ja museot eivät ole mukana opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuden perusteen eikä kunnan rahoitusosuuden laskennassa. *Valtionosuus museon, teatterin ja orkesterin käyttökustannusten on 37 prosenttia markkamäärästä luvusta, joka saadaan kertomalla henkilötyövuosien määrä yksikköhinnalla (15 §).*

Edellä olevan perusteella kulttuurilaitosten valtionosuus on "oikeaa" tuloa, vaikkakin se yleiskatteista eikä korvamerkittyä näille laitoksille. Jos esimerkiksi Helsingin kaupunginorkesterille ei myönnettäisi ko. valtionosuutta, olisi käyttötalouden valtionosuus juuri orkesterin valtionosuuden enemmän miinusmerkkinen kuin se muutoin olisi. Valtionosuuden huomioiminen tällaisessa, eri organisaatiotaustaisten laitosten vertailussa on perusteltu.

¹⁰ Laki Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta. Laki N:o 635/1998 (21.8.1998)

3 Teatterit

Teattereissa kiristettiin laman aikana vyötä samoin kuin muissakin kuntien toiminnoissa. Henkilöstömenot vähenivät yli 24 miljoonaa markkaa vuonna 1992 ja seuraavana vuonna vielä noin 14 miljoonaa markkaa. Sen jälkeen muutokset ovat olleet vähäisiä. Joissakin teattereissa on ollut satunnaisia muutaman miljoonan markan vaihteluita.

Henkilöstömenojen taso oli vuonna 2000 noin 27 miljoonaa markkaa pienempi kuin vuosina 1990 ja 1991.

Taulukko 1. Teattereiden henkilöstömenot vuosina 1990 – 2000 (milj. markkaa, 2000 rahanarvo)

Henkilöstömenot	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	Muutos
Helsingin Kaupunginteatteri	48,7	46,2	41,0	42,4	41,6	41,8	47,2	44,2	45,2	54,6	50,4	1,6
Tampereen Työväenteatteri	29,8	34,1	29,0	27,4	27,9	27,4	27,3	27,4	27,2	27,5	24,1	-5,7
Lahden Kaupunginteatteri	30,1	32,7	29,1	23,9	23,4	24,4	25,1	27,0	26,7	23,5	27,8	-2,3
Tampereen Teatteri	20,8	19,1	17,6	18,6	20,3	20,7	21,6	22,2	23,1	20,9	19,9	-0,9
Turun Kaupunginteatteri	20,6	23,7	22,7	19,1	19,7	21,3	19,7	20,9	20,3	20,4	18,6	-1,9
Svenska Teatern	19,3	17,4	17,5	18,4	21,7	23,3	21,1	19,5	20,8	21,6	19,8	0,4
Oulun Kaupunginteatteri	19,7	20,1	18,7	15,9	15,9	17,4	17,0	17,2	18,0	17,7	17,0	-2,7
Kuopion Kaupunginteatteri	18,3	19,7	18,4	16,3	16,8	16,7	17,5	16,9	16,8	16,3	15,3	-3,1
Jyväskylän Kaupunginteatteri	21,2	20,7	16,8	12,7	13,0	13,7	12,7	13,5	12,7	13,4	12,4	-8,8
Joensuun Kaupunginteatteri	12,5	12,6	11,6	10,8	10,4	10,8	10,3	10,0	9,2	9,5	9,4	-3,1
Porin Teatteri	12,7	10,5	10,2	10,8	10,4	9,8	11,6	10,2	9,6	11,2	11,2	-1,5
Vaasan Kaupunginteatteri	7,4	8,1	9,1	10,7	10,1	9,6	10,4	10,7	11,0	11,2	10,4	3,0
Kotkan Kaupunginteatteri	9,8	10,4	9,8	9,9	9,7	9,6	9,1	9,5	10,2	8,6	9,5	-0,3
Lappeenrannan Kt	11,6	10,0	9,3	8,9	8,4	8,1	8,5	8,2	8,4	8,3	8,4	-3,2
Åbo Svenska Teatern	8,2	7,9	7,7	7,8	7,2	7,6	7,5	7,4	7,4	6,7	6,6	-1,6
Hämeenlinnan Kt	7,4	7,6	7,3	8,2	7,9	7,4	7,3	7,9	8,5	8,3	8,8	1,4
Wasa Teatern	6,5	6,8	6,7	6,5	6,7	6,5	6,5	6,5	6,9	6,6	7,4	1,0
Mikkelin Teatteri	6,4	6,5	6,0	5,7	6,2	5,9	5,7	5,6	5,9	6,2	6,3	-0,1
Lilla Teatern	4,8	5,0	5,5	5,6	7,1	5,9	7,5	6,9	5,3	5,5	5,3	0,5
Yhteensä	316,0	318,9	294,0	279,9	284,5	288,0	293,8	291,9	293,1	298,0	288,7	-27,3

Teattereiden välisen vertailun kannalta vaikein menoryhmä on kiinteistömenot. Niiden suuruus riippuu paljolti teatterin organisointimuodosta. Yksittäisen teatterin menokehityksen kuvaamisesta tästä ei aiheudu kovin suuria ongelmia. Vuosina 1990 - 1992 täyskunnallisilla teattereilla osa kiinteistömenoista oli poistoina¹¹. Vuoden 1998 teatteritilastossa todetaan kiinteistöjen vertailtavuudesta (1998, 23):

Myös kiinteistöjen omistussuhteet, ikä, uudisrakentamis- ja peruskorjaustilanteet heijastuvat talouden lukuihin eri tavoin. Teattereista osalla on omat tilat, toiset toimivat kunnan kiinteistössä tai yksityisiltä vuokratuissa tiloissa. Kunnilta saavat kiinteistöavustukset maksetaan hyvin erilaisin perustein: teatterit voivat saada vuokraavustusta tai rakentamis- ja korjaustukea tai joutuvat maksamaan kaikki kiinteistökulunsa toimintabudjetistaan ilman erityistukea. Vuokra-avustuksiin saattaa sisältyä pääomavuokraa ja hoitovastiketta.

Teattereiden kiinteistömenot kasvoivat tilastointiperusteen muutoksen takia vuonna 1993 noin 22 miljoonaa markkaa. Samanaikaisesti poistot ja varausten muutokset vähenivät 15 miljoonaa markkaa. Suurin vaikutus muutoksella oli Lahden ja Kuopion Kaupunginteattereilla. Vuodesta 1993 teattereiden yhteenlasketut kiinteistömenot ovat kuitenkin vähentyneet lähes 20 miljoonaa markkaa. Tämä johtunee siitä, että sisäiseen vuokraan kuuluva poistojen määrä on pienentynyt rakennusten vanhetessa. Vuoden 1997

¹¹ Liitteessä 1 on esitetty poistot ja varausten muutokset. Esimerkiksi Lahden poistot olivat vuonna 1990 9,1 miljoonaa markkaa. Jos ne lisätään kiinteistömenoihin, on niiden määrä 16,3 miljoonaa markkaa. Vuonna 1991 ja 1992 vastaavalla tavalla luvut ovat 15,1 ja 14,6

kirjanpituudistuksessa määriteltiin käyttöomaisuus ja poistot uudelleen. Tämä ei vaikuttanut kuitenkaan paljoa kiinteistömenojen määrään.

Taulukko 2. Teattereiden kiinteistömenot vuosina 1990–2000 (milj.mk, 2000 rahanarvo)

Kiinteistömenot	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Helsingin Kaupunginteatteri	16,4	14,4	16,3	16,9	13,6	14,9	14,2	14,1	13,8	16,2	16,0
Tampereen Työväenteatteri	11,8	11,2	9,4	9,5	10,0	7,6	4,1	3,3	3,2	2,2	1,7
Lahden Kaupunginteatteri	7,2	6,4	6,3	13,7	12,7	11,7	11,1	9,4	9,6	9,0	8,9
Tampereen Teatteri	4,0	3,9	3,6	3,2	2,7	2,7	2,6	2,8	3,5	2,6	2,1
Turun Kaupunginteatteri	2,4	2,4	2,3	3,3	7,6	7,3	7,5	7,7	8,0	8,7	9,0
Svenska Teatern	2,0	1,8	1,8	1,6	1,1	1,2	1,3	1,7	1,6	0,8	1,5
Oulun Kaupunginteatteri	2,7	2,6	3,7	6,1	5,4	5,2	5,0	5,1	5,5	5,4	5,5
Kuopion Kaupunginteatteri	1,8	2,2	1,9	5,7	5,9	5,9	5,7	5,4	5,1	5,2	4,9
Jyväskylän Kaupunginteatteri	6,5	6,9	6,8	6,4	6,2	5,9	5,7	5,7	5,5	5,3	5,0
Joensuun Kaupunginteatteri	2,3	2,3	2,3	2,5	2,0	1,8	1,7	1,4	1,8	1,7	1,4
Porin Teatteri	1,0	1,2	1,0	1,0	0,9	1,3	0,9	0,9	0,9	0,9	0,6
Vaasan Kaupunginteatteri	0,7	0,6	0,8	8,9	11,0	9,2	5,9	4,8	4,7	4,5	4,3
Kotkan Kaupunginteatteri	2,0	2,5	2,7	2,7	2,6	2,7	2,3	2,4	2,5	2,3	2,2
Lappeenrannan Kt	5,3	5,1	4,9	4,7	4,2	4,1	4,1	4,3	4,0	3,9	3,8
Åbo Svenska Teatern	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1
Hämeenlinnan Kt	1,5	1,8	2,0	2,0	2,0	2,0	2,2	2,2	2,1	2,1	2,3
Wasa Teatern	0,8	0,9	0,8	0,9	0,8	0,8	1,1	1,2	1,0	0,9	0,9
Mikkelin Teatteri	1,6	1,7	1,8	1,5	1,6	1,5	1,3	1,3	1,7	1,6	1,6
Lilla Teatern	0,9	1,1	1,1	1,0	1,3	0,9	1,2	1,0	1,1	1,0	0,9
Yhteensä	71,2	68,9	69,8	91,9	91,8	86,9	78,2	74,8	75,7	74,5	72,8

Toimintamenot¹² olivat tarkastelukaudella alimmillaan vuonna 1996. Sen jälkeen ne ovat nousseet. Yhteenlasketusta kasvusta pääosa on ollut Helsingin Kaupunginteatterin kasvua (liite 2).

Teattereiden käyttömenot muodostuvat tässä tarkastelussa ainoastaan henkilöstömenoista ja toimintamenoista. Käyttömenojen kehitystä kuvaava taulukko on vertailukelpoinen koko kaudelta. Käyttömenot myötäilevät henkilöstömenojen kehitystä. Yhteenlasketut käyttömenot vuonna 2000 olivat noin 30 miljoonaa markkaa pienemmät kuin vuonna 1990.

¹² Toimintamenot on esitetty liitteessä 2.

Taulukko 3. Teattereiden käyttömenot (henkilöstömenot + toimintamenot) 1990–2000 (milj.mk, 2000 rahanarvo)

Käyttömenot	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	Muutos
Helsingin Kaupunginteatteri	60,6	56,2	52,3	54,2	53,2	53,4	57,1	53,0	65,3	71,9	70,8	10,2
Tampereen Työväenteatteri	39,5	44,2	37,8	35,0	35,3	33,7	32,9	34,4	35,7	38,7	34,3	-5,2
Lahden Kaupunginteatteri	37,4	40,0	35,1	29,0	27,2	27,3	28,6	31,3	31,6	28,1	33,0	-4,4
Tampereen Teatteri	27,3	24,6	22,9	24,3	26,3	26,9	27,7	28,2	30,2	27,2	25,0	-2,3
Turun Kaupunginteatteri	26,2	29,8	28,3	24,5	24,2	26,5	24,9	25,9	26,0	26,1	24,7	-1,5
Svenska Teatern	23,6	21,1	21,6	23,0	26,9	27,7	24,7	24,3	26,0	26,9	23,9	0,3
Oulun Kaupunginteatteri	25,1	24,6	23,6	20,2	20,3	21,0	21,1	21,4	21,6	21,1	21,0	-4,1
Kuopion Kaupunginteatteri	23,5	23,5	22,0	19,5	19,8	19,4	20,7	19,6	19,7	19,6	18,1	-5,3
Jyväskylän Kaupunginteatteri	26,7	25,7	21,2	16,7	17,0	17,9	15,8	16,9	15,7	16,2	15,4	-11,3
Joensuun Kaupunginteatteri	15,7	15,1	13,6	12,7	11,7	12,8	12,4	12,0	11,2	11,2	11,1	-4,7
Porin Teatteri	15,7	12,9	13,1	13,5	12,7	12,0	14,4	13,2	11,7	13,7	13,8	-1,9
Vaasan Kaupunginteatteri	9,6	9,9	12,4	14,2	13,0	12,5	13,2	13,1	13,5	13,4	12,7	3,1
Kotkan Kaupunginteatteri	12,9	14,3	12,9	13,6	12,8	12,8	11,8	12,9	13,1	11,1	12,3	-0,6
Lappeenrannan Kt	14,9	12,9	12,0	12,0	10,6	9,9	10,4	10,1	10,1	10,2	10,2	-4,6
Åbo Svenska Teatern	10,4	9,8	10,2	10,1	9,0	9,3	9,5	9,2	9,2	8,5	8,7	-1,7
Hämeenlinnan Kt	8,7	9,4	9,2	10,4	9,7	9,4	9,1	10,3	11,0	10,9	11,6	2,9
Wasa Teatern	8,5	9,1	8,8	8,2	8,4	8,1	8,2	8,2	9,0	8,5	9,9	1,4
Mikkelin Teatteri	8,7	8,8	8,1	7,8	8,0	7,7	7,6	7,2	7,3	7,9	7,9	-0,8
Lilla Teatern	7,1	7,8	9,0	8,2	10,5	8,0	10,5	9,5	7,3	7,8	7,2	0,1
Yhteensä	401,8	399,6	373,8	356,9	356,6	356,4	360,6	360,7	375,2	379,0	371,4	-30,4

Käyttömenot = henkilöstömenot + toimintamenot (tässä ei mukana kiinteistömenoja)

Vuonna 1992 laman pakottamana monissa teattereissa karsittiin menoja luopumalla sunnuntainäytöksistä¹³. Näin tehtiin Helsingissä, Lahdessa, Turussa, Jyväskylässä ja Lappeenrannassa. Esimerkiksi Jyväskylän Kaupunginteatterissa suljettiin pieni näyttämö ja luovuttiin lämpiöesityksistä. Ensi-iltojen määrä väheni vuoden 1990:n 18:stä vuonna 1992 viiteen, esityskertojen määrä 485:stä 205:een ja katsojien määrä 92 000:sta 60 000:een (liite 4).

Teattereiden pääsylipputulot ovat kasvaneet 1990-luvun alkuvuosista noin kymmenellä miljoonalla markalla. Vuosina 1999–2000 Helsingin Kaupunginteatterin lipputulot olivat noin 10 miljoonaa aikaisempia vuosia suuremmat. Pääsylipputulojen kehityksen taustalla saattaa olla tilastointiin liittyviä ongelmia.¹⁴

¹³ Laman vaikutusten kuvaus vuoden 1992 Teatteritilastossa.

¹⁴ Esimerkiksi Lahden Kaupunginteatterin luvuissa on vuosina 1990–1992 mukana kesäteatterin menot, tulot ja pääsyliput.

Taulukko 4. Teattereiden pääliipputulot vuosina 1990–2000 (milj.mk, 2000 rahanarvo)

Pääsiipputulot	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Helsingin Kaupunginteatteri	19,4	23,3	16,5	21,7	15,8	20,8	20,8	14,0	21,7	30,3	29,5
Tampereen Työväenteatteri	8,3	11,4	12,3	9,2	8,9	9,0	8,6	10,4	11,9	13,0	7,9
Lahden Kaupunginteatteri	7,0	8,6	5,6	5,0	6,3	5,9	5,4	8,4	10,0	6,1	9,4
Tampereen Teatteri	9,0	8,1	7,7	7,5	8,3	9,6	9,5	9,4	9,3	8,6	6,7
Turun Kaupunginteatteri	5,4	5,1	4,9	3,9	3,6	4,9	4,6	5,7	7,1	5,2	5,7
Svenska Teatern	3,8	3,8	4,4	3,5	8,5	9,3	5,5	6,2	5,8	6,2	4,2
Oulun Kaupunginteatteri	3,1	3,3	3,7	3,0	3,5	3,8	3,6	3,6	3,6	3,7	3,7
Kuopion Kaupunginteatteri	2,1	2,1	2,4	2,6	2,6	2,6	3,3	3,3	3,7	4,0	2,9
Jyväskylän Kaupunginteatteri	5,8	4,2	3,2	2,6	3,0	3,3	3,5	4,3	3,5	3,8	3,6
Joensuun Kaupunginteatteri	1,5	1,5	2,3	2,0	1,5	2,0	2,4	2,3	1,7	1,6	1,5
Porin Teatteri	4,0	2,4	2,9	3,7	3,1	2,7	5,6	3,3	3,0	4,8	3,6
Vaasan Kaupunginteatteri	0,9	0,8	1,1	1,8	2,0	2,5	3,1	3,2	3,4	2,8	2,9
Kotkan Kaupunginteatteri	2,2	2,0	2,8	3,9	2,7	2,4	2,4	2,3	1,7	2,0	2,6
Lappeenrannan Kt	1,9	2,5	1,8	1,7	1,1	1,1	1,5	2,1	2,1	2,2	2,1
Åbo Svenska Teatern	1,5	1,6	2,4	2,1	1,2	2,3	2,2	1,9	1,3	1,0	1,6
Hämeenlinnan Kt	1,3	1,8	1,7	1,5	1,6	1,7	1,4	2,0	2,1	2,1	3,1
Wasa Teatern	1,8	1,5	1,3	1,2	1,5	1,6	1,6	1,3	1,1	2,0	3,1
Mikkelin Teatteri	1,7	1,7	1,8	1,2	1,5	2,0	1,4	1,7	1,6	1,8	2,0
Lilla Teatern	3,4	4,3	4,8	3,8	5,4	5,4	5,9	5,3	3,0	3,2	2,3
Yhteensä	84,2	89,9	83,7	82,2	82,1	92,6	92,2	90,9	97,6	104,6	98,6

Valtioneuvoston säästöpäätöksin leikattiin säästölaeilla kuntien valtionosuuksia 8 prosenttia. Teattereiden yksikköhinnaksi vuodelle 1993 vahvistettiin 178 791 markkaa. Säästöpäätökset kohdistuivat myös henkilötövuosien määrään.

Kokonaishenkilöstömääräksi vahvistettiin 2 382 henkilötövuotta (Teatteritilasto 1992, 14).

Säästöpäätösten seurauksena valtakunnallisesti merkittävien teattereiden ja teatteri- ja tanssiryhmien harkinnanvaraisiin lisäavustuksiin ei oltu varattu vuoden 1993 budjetissa määrärahoja. Tähän olisi tarvittu 8-10 miljoonaa markkaa (ao. vuoden rahanarvo). Tällaisten ryhmien ja pienteattereiden tuki uhkasi vähetä ja suurten kiinteiden ammattiteattereiden tuki näytti kasvavan. ”Hätäapuna” keksittiin ratkaisu, jossa kaikilta lain piirissä olevilta teattereilta ”höylättiin” henkilötövuosia ja kohdennettiin tästä ”säästöpotista” ylimääräisiä henkilötövuosia näille erityisteatteriryhmille. Tämä tehtiin valtion talousarvion puitteissa. Lisää apua saatiin näiden erityisteattereiden sijaintikunnilta (Helsinki, Espoo, Vantaa, Tampere, Turku), jotka kompensoivat omin päätöksin teattereiden valtion tuen vähenemistä (Teatteritilasto 1992, 14–15).

Henkilötövuosia, joiden kustannuksiin valtio osallistuu on vähemmän kuin todellisia henkilötövuosia. Eri teattereiden kohdalla ero todellisten ja valtion ”hyväksymien” välillä vaihtelee. Henkilötövuosien määrittelyssä ei ole selkeitä pelisääntöjä. Tämä antaa ministeriölle tarpeetontakin harkintavaltaa.

Valtion vuoden 1994 budjetissa supistettiin edelleen valtionosuusmenoja. Teattereiden yksikköhinnaksi määritettiin 167 029 markkaa ja henkilötövuosia vähennettiin 2 273:een. Teattereiden ylimenovuoden ajaksi tilapäisesti 109 :llä vähennetyt henkilötövuodet jäivät edelleen pohjaksi, mikä aiheutti tyytymättömyyttä teattereissa (Teatteritilasto 1993, 14).

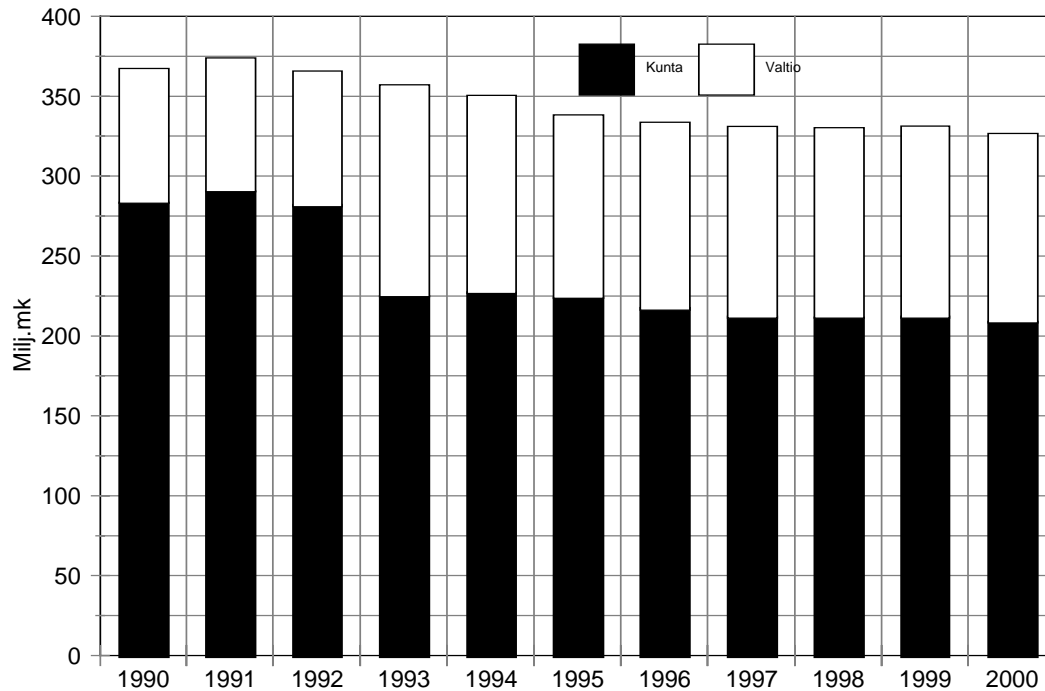
Taulukko 5. Teattereiden valtionosuudet vuosina 1990–2000 (milj.mk, 2000 rahanarvo)

Valtionosuus	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	Muutos
Helsingin Kaupunginteatteri	5,1	5,0	5,0	12,2	11,5	11,3	15,2	16,0	16,5	16,5	16,6	11,5
Tampereen Työväenteatteri	22,4	22,2	21,9	21,9	20,3	18,9	16,9	16,7	16,6	16,5	16,4	-6,0
Lahden Kaupunginteatteri	3,2	3,2	3,2	11,5	10,6	9,3	8,7	8,8	8,7	9,7	9,5	6,3
Tampereen Teatteri	3,1	3,1	3,1	6,1	6,0	6,0	7,2	8,0	8,3	8,3	8,4	5,3
Turun Kaupunginteatteri	3,1	3,0	3,0	7,6	7,0	6,3	7,4	7,6	7,3	7,3	7,3	4,3
Svenska Teatern	10,1	10,2	10,4	11,3	10,5	10,4	10,8	11,9	11,8	11,9	11,8	1,6
Oulun Kaupunginteatteri	2,6	2,6	2,6	7,2	6,7	6,1	5,8	6,0	5,9	5,8	5,7	3,2
Kuopion Kaupunginteatteri	5,4	5,2	5,1	7,6	7,1	6,6	5,9	5,9	5,9	5,9	5,9	0,4
Jyväskylän Kaupunginteatteri	2,1	2,1	2,0	7,9	6,8	5,6	5,3	5,2	5,0	5,0	5,0	2,8
Joensuun Kaupunginteatteri	4,2	4,1	4,0	5,3	4,9	4,6	4,5	4,4	4,3	4,1	4,0	-0,2
Porin Teatteri	2,4	2,4	2,3	4,3	4,0	3,9	3,7	3,7	3,8	3,6	3,5	1,1
Vaasan Kaupunginteatteri	3,1	3,0	2,9	3,0	3,5	3,7	3,8	3,7	3,6	3,6	3,5	0,5
Kotkan Kaupunginteatteri	1,5	1,5	1,5	4,0	3,7	3,7	3,4	3,4	3,3	3,3	3,3	1,9
Lappeenrannan Kt	1,7	1,7	1,6	4,9	4,6	3,9	3,4	3,3	3,2	3,1	3,1	1,4
Åbo Svenska Teatern	3,9	4,1	4,0	3,5	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6	3,5	-0,4
Hämeenlinnan Kt	1,2	1,2	1,2	2,9	2,7	2,6	2,6	2,7	2,6	2,7	2,7	1,5
Wasa Teatern	3,2	3,6	3,4	3,4	3,5	3,4	3,3	3,3	3,3	3,3	3,1	0,0
Mikkelin Teatteri	1,3	1,3	1,3	3,0	2,7	2,5	2,4	2,4	2,3	2,3	2,3	1,0
Lilla Teatern	2,2	2,2	2,2	1,5	1,6	1,5	2,4	2,4	2,6	2,6	2,4	0,2
Yhteensä	81,6	81,6	80,9	129,1	121,3	113,8	116,1	118,8	118,6	119,0	117,9	36,4

Tässä tarkasteltujen teattereiden valtionosuudet kasvoivat vuonna 1993 lähes 50 miljoonaa markkaa. Nimenomaan kunnallisten teattereiden valtionosuudet kasvoivat. Valtionosuuksien summa olikin tarkastelukauden suurin vuonna 1993. Sen jälkeen valtionosuudet ovat vähentyneet hieman yli kymmenen miljoonaa markkaa.

Teattereiden taloudellisia resursseja uudistus ei kuitenkaan lisännyt. *Kuntien valtionosuudet eivät kokonaisuudessaan kasvaneet, vaan niitä kohdistettiin eri tavoin kuin aikaisemmin. Niinpä kunnat vähensivät omaa rahoitustaan jopa enemmän kuin valtio lisäsi omaansa.* Tämä on ymmärrettävä siinä valossa, että kuntien talous oli tiukoilla laman seurauksena ja kunnissa pyrittiin säästämään kaikista mahdollista kohteista. Säästöthän näkyvät myös henkilöstömenojen vähenemisenä vuonna 1993 lähes 20 miljoonalla markalla.

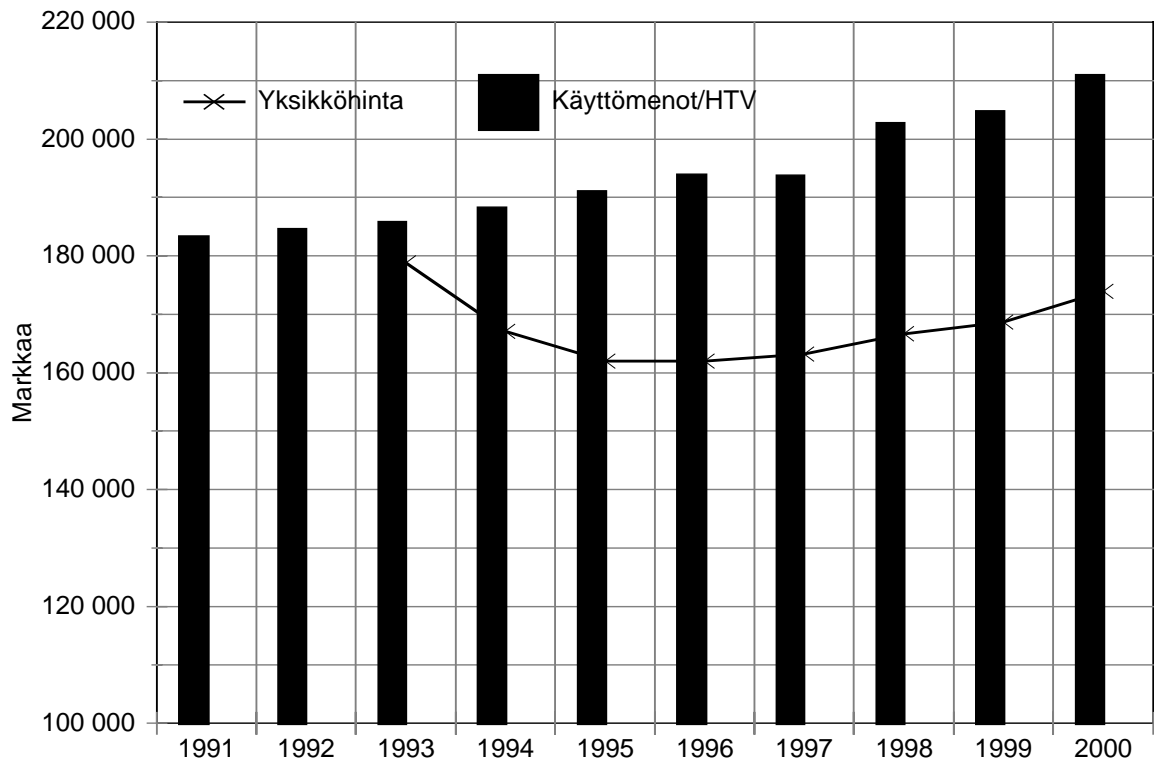
Kuvio 1. Teattereiden julkinen rahoitus vuosina 1990–2000 (milj.mk, 2000 rahanarvo)

Valtaosa teattereista joutui lomautuksiin ja muilla henkilöstösäästöillä kiristämään talouttaan (Teatteritilasto 1992, 2). Arvostelua teatterikentässä herätti se, että opetusministeriön päätöksessä oli vaikeasti luettavissa se logiikka, miten teattereiden korotetut valtionosuudet laskettiin. Kun valtionosuusprosenttia 5 §:n 2 momentin perusteella korotettiin vuodelle 1994, samalla pienennettiin henkilötyövuosia alle teatterin omien laskennallisten henkilötyövuosien. Ilmeisesti pyrkimyksenä oli määritellä valtiontuen kokonaismäärä harkinnanvaraisesti sopivaksi. Lakisääteisen valtionosuusprosentin korotus ei osoittautunut toimivaksi ratkaisuksi. Hallitus esitti syksyllä 1994 teatteri- ja orkesterilain muuttamista siten, että eräille teattereille ja orkestereille 5 §:n 2 momentin perusteella myönnetty valtionosuus muutettiin harkinnanvaraiseksi valtionosuudeksi. Samalla lakiin kirjattiin säännös Suomen Kansallisteatterin avustuksesta (Teatteritilasto 1994, 14).

Teatteri- ja orkesterilain oltua voimassa kaksi vuotta viitteet teattereiden ja orkestereiden talouden ja henkilötyövuosien kehityksestä olivat nähtävissä. Kunnallisen tuen vähentymisen vuoksi henkilötyövuodet olivat vähentyneet mm. Lahden, Jyväskylän, Turun ja Lappeenrannan kaupunginteattereilla. Koska valtio pyrki korvaamaan todelliset henkilötyövuodet, näiden valtionosuus pieneni eniten (Teatteritilasto 1994, 15–17).

Kuvio 2. Yksikköhintojen ja käyttömenojen/HTV kehitys¹⁵

Opetusministeriö leikkasi Helsingin kaupunginteatterin tuen kasvua vähentämällä teatterin henkilötyövuosia 14:lla. Tampereen työvänteatterin henkilötyövuosien vähennys (-17 kpl) liittyy teatteritalon rakennuskustannusten loppuun suorittamiseen (Teatteritilastot 1995, 13).

Teattereiden kunnanosuuksien vertailua vaikeuttaa kiinteistömenot varsinkin kunnallisten teattereiden osalta. Tässä tarkasteltujen teattereiden kunnanosuudet supistuivat vuonna 1993 peräti 53 miljoonaa markkaa. Kun kunnanosuuksista poistetaan kiinteistömenot, on supistus 76 miljoonaa markkaa (liite 5). Vertailua vaikeuttaa vuoden 1993 muutokset. Vuosina 1990–1992 kunnanosuuksiin kuuluvat myös poistot (liite 1)¹⁶. Vuodesta 1993 alkaen kiinteistöjen poistot sisältyvät sisäiseen vuokraan. Vuonna 1993 poistot vähenivät noin 15 miljoonaa markkaa.

Oikeamman kuvan teatterikohtaisen rahoituksen kehityksestä saa tarkastelemalla sellaista taulukkoa, jossa ovat kiinteistömenot mukana. Kun kiinteistömenot ovat mukana, tulee, myös em. poistot otettua huomioon vuosilta 1990–1992.

¹⁵ Teatteritilasto 2000, 17.

¹⁶ On huomattava, että liitteessä 1 on mukana poistojen lisäksi myös varausten muutokset.

Taulukko 6. Teattereiden kunnanosuus vuosina 1990–2000 (milj. mk, 2000 rahanarvo)

Kunnanosuus	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Helsingin Kaupunginteatteri	39,4	40,4	40,9	35,0	36,0	37,0	35,1	34,7	35,4	36,4	35,5
Tampereen Työväenteatteri	12,5	12,9	11,4	11,2	15,5	12,6	10,3	10,4	10,1	10,5	10,5
Lahden Kaupunginteatteri	41,0	41,1	38,8	24,9	21,9	22,9	24,9	22,4	21,3	20,4	22,1
Tampereen Teatteri	17,0	16,8	16,0	13,4	12,8	12,5	12,1	12,2	11,8	12,1	12,1
Turun Kaupunginteatteri	19,0	23,6	21,9	15,0	20,1	22,0	19,8	19,8	19,0	21,8	20,5
Svenska Teatern	7,4	7,5	8,0	6,9	6,7	6,5	6,5	6,8	6,6	6,5	6,3
Oulun Kaupunginteatteri	22,2	21,4	20,7	14,7	14,6	15,6	16,0	15,8	16,7	15,9	16,2
Kuopion Kaupunginteatteri	20,1	21,8	19,6	14,2	15,2	15,6	16,5	15,5	14,8	14,2	13,7
Jyväskylän Kaupunginteatteri	20,2	21,2	21,3	11,9	11,9	11,5	11,5	11,0	10,7	10,5	10,1
Joensuun Kaupunginteatteri	12,1	11,6	9,2	7,4	7,0	7,9	7,4	6,5	7,0	6,9	6,2
Porin Teatteri	7,6	8,4	8,1	6,0	6,0	5,8	6,0	6,0	5,9	5,6	5,5
Vaasan Kaupunginteatteri	5,4	6,2	8,6	17,4	18,0	15,0	11,7	10,5	10,8	10,8	10,1
Kotkan Kaupunginteatteri	11,2	12,4	11,8	8,8	8,4	8,3	8,2	9,3	10,3	9,2	8,8
Lappeenrannan Kt	15,9	13,4	12,7	9,2	8,5	8,5	9,1	8,8	8,7	8,7	8,7
Åbo Svenska Teatern	3,7	3,6	3,5	3,6	2,9	2,9	3,0	3,3	3,2	3,1	3,1
Hämeenlinnan Kt	7,1	8,0	7,9	7,7	7,1	6,9	7,0	7,1	6,9	6,9	7,1
Wasa Teatern	3,9	4,2	4,3	4,1	4,1	4,0	4,3	4,3	4,4	4,5	4,5
Mikkelin Teatteri	7,2	7,0	6,6	5,0	4,8	4,8	5,2	5,0	5,2	5,3	5,2
Lilla Teatern	2,8	2,8	2,7	3,4	3,3	2,9	3,0	3,0	2,9	2,9	2,8
Yhteensä	275,8	284,3	273,9	219,9	224,9	223,0	217,6	212,3	211,8	212,4	208,9

Teattereiden oman tulonhankinnan kehitystä voidaan tarkastella nettomenoilla. Se on laskettu seuraavasti: käyttömenot – kiinteistömenot – pääsymaksut – muut tulot. Sarja on vertailukelpoinen vasta vuodesta 1993 lähtien. Osa teattereiden kiinteistömenoista oli vuosina 1990–1992 poistoina, mikä vaikeuttaa ao. vuosien nettomenojen vertailua.

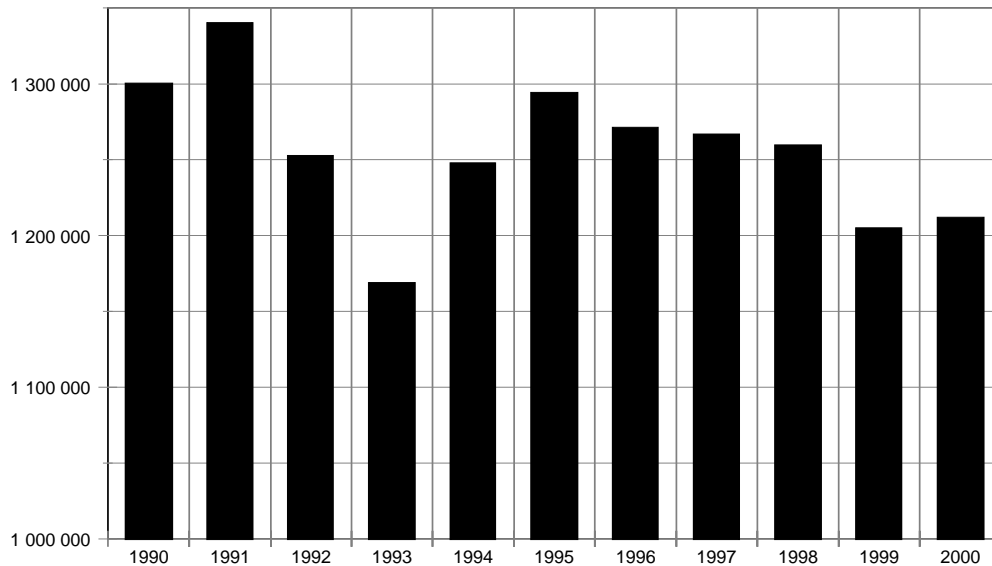
Taulukko 7. Teattereiden nettomenojen kehitys vuosina 1990–2000 (milj.mk, 2000 rahanarvo)

Nettomenot	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Helsingin Kaupunginteatteri	32,5	22,4	26,9	24,6	34,7	29,9	33,5	37,0	37,1	34,7	30,8
Tampereen Työvänteatteri	22,5	24,8	17,8	19,1	24,2	23,0	22,9	22,5	22,2	23,5	24,5
Lahden Kaupunginteatteri	28,0	29,2	27,4	22,6	19,8	20,4	22,4	21,8	20,5	21,0	22,8
Tampereen Teatteri	12,4	13,7	12,6	14,4	15,6	15,6	16,4	16,2	18,1	15,3	17,3
Turun Kaupunginteatteri	19,2	23,4	21,9	19,4	19,6	21,0	19,7	19,6	18,3	20,4	18,8
Svenska Teatern	16,7	15,1	15,3	17,2	16,2	16,1	17,1	16,0	17,2	17,3	14,3
Oulun Kaupunginteatteri	20,4	19,8	18,2	15,8	15,9	16,4	16,8	16,8	17,0	16,3	16,4
Kuopion Kaupunginteatteri	20,5	20,6	18,7	16,1	16,4	16,3	16,8	16,0	15,6	15,0	14,6
Jyväskylän Kaupunginteatteri	18,4	19,3	15,1	11,3	11,9	12,7	10,4	10,9	10,9	11,3	11,0
Joensuun Kaupunginteatteri	13,7	13,1	10,7	10,3	9,9	10,7	9,8	9,3	9,1	9,2	9,2
Porin Teatteri	10,5	9,6	9,4	9,1	8,9	8,5	8,3	9,3	8,5	8,2	9,7
Vaasan Kaupunginteatteri	8,0	8,9	10,7	11,6	10,6	9,4	9,6	9,4	9,6	9,9	9,3
Kotkan Kaupunginteatteri	10,3	11,8	9,4	9,1	9,7	10,2	9,2	10,4	11,2	8,8	9,5
Lappeenrannan Kaupunginteatteri	12,1	9,7	9,3	9,4	8,9	8,3	8,4	7,8	7,9	7,9	7,9
Åbo Svenska Teatern	7,7	7,1	6,4	6,8	6,9	6,3	6,5	6,5	6,8	6,6	6,2
Hämeenlinnan Kaupunginteatteri	6,9	7,1	7,0	8,4	7,5	7,3	7,2	8,0	8,3	8,0	7,3
Wasa Teatern	5,5	6,9	6,9	6,6	6,6	6,2	6,3	6,4	7,3	6,0	5,9
Mikkelin Teatteri	6,3	6,6	5,8	6,3	6,1	5,5	6,0	5,3	5,5	5,8	5,5
Lilla Teatern	3,1	3,0	3,6	4,0	4,7	2,3	4,1	3,9	4,2	4,3	4,5
Yhteensä	274,7	272,0	253,2	241,9	254,1	246,2	251,4	253,0	255,2	249,5	245,6

Nettomenot= Käyttömenot - kiinteistömenot-pääsymaksut- muut tulot -muu mahdollinen tulo

Teatterit joutuivat 1990-luvun alussa toinen toisensa jälkeen säästöyistä luopumaan sunnuntainäytöksistä ja vähentämään ensi-iltojen määrää. Eräissä teattereissa lopetettiin pienen näyttämön toiminta. Näin saatiin menoja karsittua, mutta samalla on leikattu omia tuloja (Teatteritilasto 1993, 2). Alimmillaan pääsylippujen määrä oli vuonna 1993¹⁷.

Kuvio 3. Teattereiden pääsylippujen määrä 1990–2000

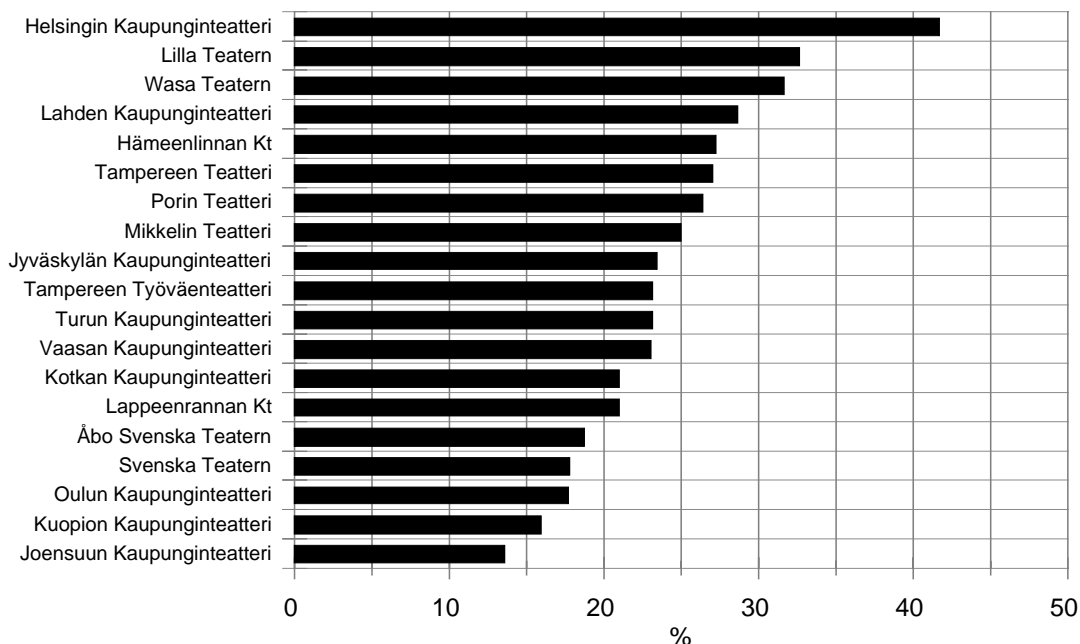

Teattereiden pääsylipputulosten osuus menoista vaihtelee. Tässä käytetään menoista käyttömenoja (henkilöstömenot + toimintamenot), jotta kiinteistömenot eivät vääristäisi

¹⁷ Teatterikohtaiset pääsylippujen määrät on esitetty liitteessä 4.

vertailua. Lipputulot vaihtelevat 13 ja 42 prosentin välillä. Suurimmat näin lasketut lipputulot ovat Helsingin Kaupunginteatterissa (liite 17)

Kuvio 4. Pääsylippitulojen %-osuus henkilöstö- ja toimintamenoista vuonna 2000

Teattereiden pääsylippua kohti laskettujen kunnanosuuksien vertailua vaikeuttavat kiinteistökustannukset kuten muutakin vertailua (liite 14). *Vertailu kuvaa kunkin teatterin omaa kehitystä. Teattereiden välisessä vertailussa on oltava varovainen.* Kuntien osuudet olivat korkeimmillaan vuosina 1990–1992. Valtionosuusjärjestelmän muutos 1993 mahdollisti kuntien osuuden voimakkaan vähentämisen. Tästä kuitenkin seurasi, että teattereiden käytettävissä olleet resurssit eivät lisääntyneet. Vuoden 1993 jälkeisessä kehityksessä kunnan osuuksia on pienentänyt kiinteistömenojen väheneminen. Tämä johtuu kiinteistöjen vanhenemisesta johtuvasta pääomakustannusten pienenemisestä.

Teattereiden käyttömenot henkilötyövuotta kohti ovat olleet korkeammat kuin valtionosuuden perustana ollut yksikköhinta (liite 18). Henkilötyövuosia on toteutunut myös enemmän kuin VOS:n perusteena on käytetty (liitteet 11 ja 12).

Suurin henkilökunta on Helsingin Kaupunginteatterissa, Tampereen Työväen Teatterissa ja Lahden Kaupunginteatterissa. Niissä myös myytiin eniten pääsylippuja. Suurimmat kaupungin avustukset (ilman kiinteistömenoja) lippua kohti ovat Kuopion 178 markkaa, Oulun 155 markkaa ja Turun 151 markkaa.

Taulukko 8. Teattereiden talous vuonna 2000 (milj.mk)

	Valtion- osuus	Kunnan- avustus	Julkiset avustukset yhteensä	Julkiset avustukset pl.kiinteistö- menot	Kunnan avustus pl.kiinteistö- menot	Pääsy- lippu- tulot	Menot yhteensä	Pääsylippu- tulot % menoista*)
Helsingin Kaupunginteatteri	16,6	35,5	52,1	36,0	19,4	29,5	86,8	41,7
Tampereen Työväen Teatteri	16,4	10,5	26,9	25,2	8,8	7,9	36,0	23,1
Lahden Kaupunginteatteri	9,5	22,1	31,7	22,8	13,3	9,4	41,8	28,6
Tampereen Teatteri	8,4	12,1	20,5	18,4	10,0	6,7	27,1	27,0
Turun Kaupunginteatteri	7,3	20,5	27,8	18,8	11,4	5,7	33,8	23,1
Svenska Teatern	11,8	6,3	18,1	16,6	4,8	4,2	25,4	17,7
Oulun Kaupunginteatteri	5,7	16,2	22,0	16,4	10,7	3,7	26,6	17,6
Kuopion Kaupunginteatteri	5,9	13,7	19,5	14,6	8,8	2,9	23,0	15,8
Jyväskylän Kaupunginteatteri	5,0	10,1	15,1	10,1	5,1	3,6	20,4	23,3
Joensuun Kaupunginteatteri	4,0	6,2	10,2	8,8	4,8	1,5	12,5	13,4
Porin Teatteri	3,5	5,5	8,9	8,4	4,9	3,6	14,4	26,2
Vaasan Kaupunginteatteri	3,5	10,1	13,6	9,3	5,7	2,9	17,0	23,0
Kotkan Kaupunginteatteri	3,3	8,8	12,2	10,0	6,7	2,6	14,4	20,9
Lappeenrannan Kaupunginteatteri	3,1	8,7	11,8	7,9	4,9	2,1	14,1	20,9
Åbo Svenska Teater	3,5	3,1	6,6	6,5	3,0	1,6	8,8	18,6
Hämeenlinnan Kaupunginteatteri	2,7	7,1	9,8	7,4	4,7	3,1	13,9	27,2
Wasa Teater	3,1	4,5	7,7	6,8	3,7	3,1	10,7	31,5
Mikkelin Teatteri	2,3	5,2	7,4	5,8	3,5	2,0	9,5	24,9
Lilla Teatern	2,4	2,8	5,2	4,3	1,9	2,3	8,1	32,5

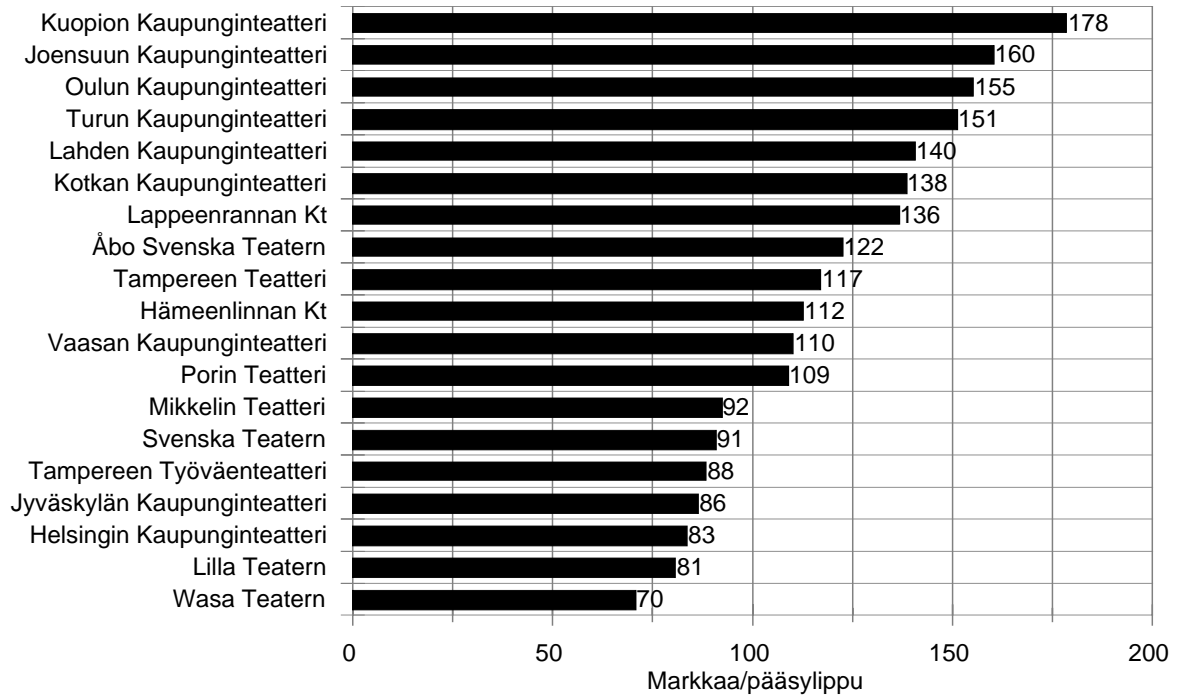
*Pääsylipputulot prosentteina henkilöstö- + toimintamenoista

Taulukko 9. Teattereiden toiminta vuonna 2000

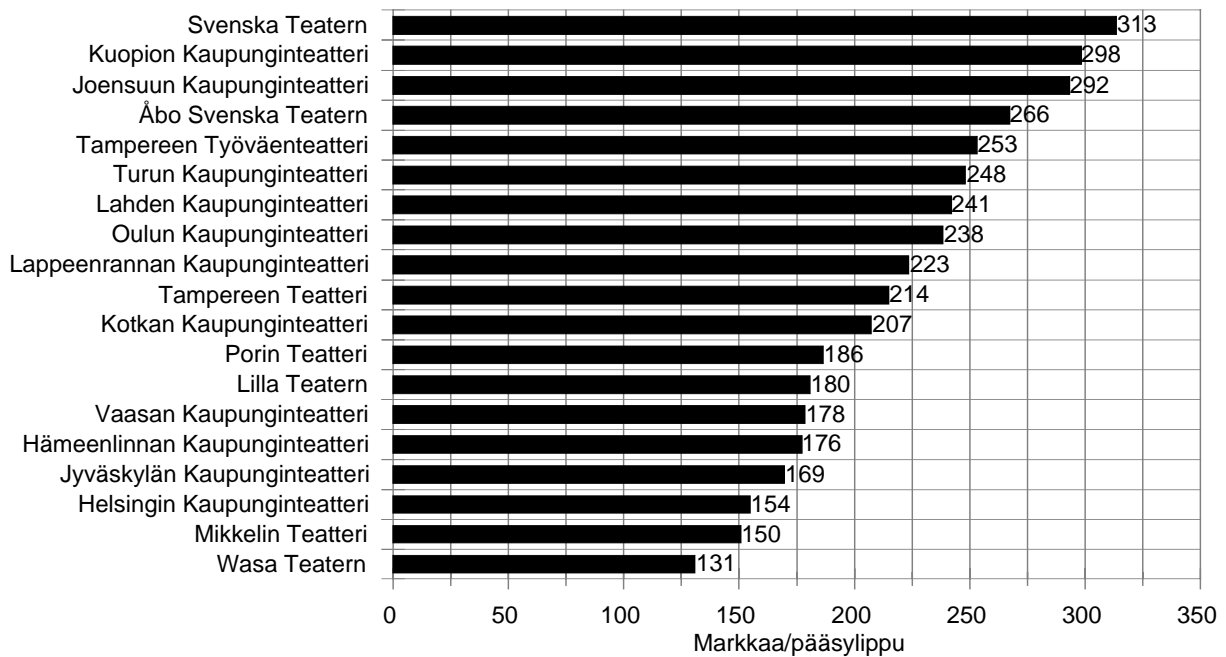
Teatteri	Henkilö- työvuodet	VOS:n perusteena käytetty määrä	Myydyt liput omissa esityksissä	Omat esitys- kerrat	Kunnan- avustus/ pääsy- lippu	Kunnan- avustus/ pääsy- lippu *)	Kunnan- avustus/ esitys- kerta	Julkiset avustukset/ pääsy- lippu	Julkiset avustukset/ pääsy- lippu*)
Helsingin Kaupunginteatteri	314	272	233 576	518	83	152	37 533	154	223
Tampereen Työväenteatteri	149	157	99 653	323	88	105	27 220	253	270
Lahden Kaupunginteatteri	163	144	94 422	302	140	234	43 891	241	335
Tampereen Teatteri	121	126	85 749	360	117	141	27 831	214	239
Turun Kaupunginteatteri	119	115	75 730	370	151	270	30 913	248	367
Svenska Teatern	113	113	53 015	333	91	118	14 418	313	341
Oulun Kaupunginteatteri	92	89	69 066	290	155	235	36 913	238	318
Kuopion Kaupunginteatteri	85	89	49 133	315	178	278	27 824	298	397
Jyväskylän Kaupunginteatteri	83	77	59 595	270	86	170	19 004	169	253
Joensuun Kaupunginteatteri	57	55	30 096	257	160	207	18 751	292	339
Porin Teatteri	59	54	44 918	300	109	122	16 263	186	199
Vaasan Kaupunginteatteri	55	55	51 972	276	110	194	20 712	178	262
Kotkan Kaupunginteatteri	53	52	48 398	268	138	183	24 932	207	252
Lappeenrannan Kt	50	48	35 598	170	136	244	28 541	223	331
Åbo Svenska Teatern	45	45	24 246	196	122	127	15 124	266	271
Hämeenlinnan Kt	49	43	42 229	276	112	168	17 197	176	232
Wasa Teatern	43	40	52 262	315	70	87	11 676	131	147
Mikkelin Teatteri	39	35	38 655	240	92	133	14 786	150	192
Lilla Teatern	30	31	23 723	163	81	118	11 729	180	218

*) kiinteistömenot mukana

Kuvio 5. Kunnanosuus ilman kiinteistömenoa/pääsylippu vuonna 2000

Kuvio 6. Teattereiden julkinen rahoitus markkaa/pääsylippu ilman kiinteistömenoja vuonna 2000

4 Orkesterit

Orkestereiden taloutta ja toimintaa tarkastellaan suunnilleen samalla tavoin kuin teattereiden. Käytettävissä oleva tietomäärä on vähäisempi eikä kaikista tiedoista ole vertailukelpoista sarjaa koko tarkastelukaudesta.

Vertailussa on mukana 16 suurimman kaupungin orkesterit. *Vuonna 1999 Kotkan ja Kouvolan kaupunginorkestereista muodostettiin Kymi Sinfonietta. Taulukoissa vuosien 1990–1998 luvut ovat Kotkan kaupunginorkesterin lukuja. Kyseiset vuodet on Kymi Sinfoniettan kohdalla merkitty punaisella värillä. Paperitulosteessa se näkyy muita rasterointeja tummempana.*

Laman seurauksena orkestereiden menoja karsittiin vuosina 1992–1993. Vuoden 1993 menot olivat noin 9 miljoonaa markkaa pienemmät kuin vuoden 1991 menot. Vuonna 2000 orkestereiden menot ovat reaalisesti noin 26 miljoonaa markkaa suuremmat kuin vuonna 1990 ja 31 miljoonaa markkaa suuremmat kuin vuoden 1992 menot. Eniten ovat kasvaneet Lahden kaupunginorkesterin menot (45%)¹⁸.

Taulukko 10. Orkestereiden menot vuosina 1990–2000 (milj. markkaa, 2000 rahanarvo)

Menot yhteensä milj.mk	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	Muutos
Helsingin KO	37,3	37,6	36,5	35,3	36,5	37,5	37,1	37,3	38,1	37,1	41,5	4,2
Tampereen KO	24,9	26,8	29,1	28,2	27,8	28,2	29,0	29,1	29,5	29,2	29,1	4,2
Turun KO	20,9	21,0	19,3	21,7	24,1	25,1	25,3	25,5	25,5	25,4	24,3	3,4
Lahden KO	18,2	19,9	18,5	17,4	17,2	18,9	20,8	23,2	22,6	24,0	26,4	8,2
Oulun KO	13,7	13,6	13,3	15,3	14,5	15,8	16,8	17,7	16,9	17,7	17,3	3,6
Kuopion KO	15,3	16,4	14,8	14,0	15,0	15,5	15,6	15,3	14,4	14,0	14,7	-0,7
Jyväskylän SO	10,3	11,5	10,8	9,6	10,2	10,5	12,0	10,2	10,4	10,6	11,6	1,3
Tapiola Sinfonietta	9,8	10,5	9,6	10,4	11,4	10,2	10,1	12,9	13,1	13,3	13,7	3,8
Joensuun KO	10,4	10,0	9,2	9,7	9,0	9,1	9,1	9,1	9,1	8,7	8,6	-1,8
Vaasan KO	8,0	8,3	7,7	8,1	8,0	8,0	8,2	8,5	8,4	9,2	9,0	1,0
Porin KO	6,9	7,4	6,8	7,0	6,6	7,0	7,6	7,3	7,2	7,3	7,7	0,8
Kymi Sinfonietta	7,0	6,8	6,0	5,5	5,8	6,3	6,4	6,2	6,1	7,8	7,7	0,7
Lappeenrannan KO	7,3	5,4	5,0	4,6	4,9	5,3	5,1	4,7	5,2	5,3	5,9	-1,5
Mikkelin KO	4,3	4,0	3,4	3,4	3,1	3,3	3,0	3,2	3,2	3,3	3,3	-1,0
Hämeenlinnan KO	0,9	0,6	0,7	0,8	0,5	0,5	0,5	0,7	0,5	0,6	0,5	-0,4
Vantaan O	1,8	1,5	1,6	1,6	1,7	1,5	1,8	2,2	2,3	2,7	2,6	0,7
Yhteensä	197,2	201,2	192,4	192,5	196,3	202,8	208,6	213,2	212,2	216,1	223,9	26,7

Toimintakertomuksissa ei ole kiinteistömenoja vuodelta 1990. Myös orkestereiden kiinteistömenot kasvoivat vuonna 1993. Tämän jälkeen kiinteistömenot ovat säilyneet hyvin vakaina. Vuonna 2000 ne kasvoivat 2,5 miljoonaa markkaa. Tästä 1,5 milj. markkaa oli Lahden kaupungin orkesterin ja 1,0 miljoonaa markkaa Turun kaupunginorkesterin kiinteistömenojen kasvua. Lahden menojen kasvu johtui uuden talon aiheuttamasta kustannusten kasvusta. Orkesteri muutti uusiin tiloihin maaliskuussa 2000.

¹⁸ Lahden kaupunginorkesterin menokehitystä kuvaava sarja ei ole aivan vertailukelpoinen. Orkestereiden talousluvut sisältävät myös erilaista ulkopuolista rahoitusta. Menot ovat siis tilastossa suuremmat kuin kaupungin tilinpäätöksessä. Lahden kaupunginorkesterin luvuissa ovat mukana orkesterin tukirahaston kautta saadut sponsoritulot ja niiden mahdollistamat menot kuten ulkomaisten konserttikiertueiden kustannukset. Viime vuosina tämän ylimääräisen erän suuruus on ollut kahdesta neljään miljoonaa markkaan. Tukirahastosta on voitu kattaa osittain jopa kahdeksan muusikon palkkauskustannukset

Taulukko 11. Orkestereiden kiinteistökustannukset vuosina 1990 - 2000 (milj. markkaa, 2000 rahanarvo)

Kiinteistökustannukset, milj.mk	1990 *)	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Helsingin KO		2,2	2,2	2,3	2,6	2,5	2,2	2,2	2,4	2,7	2,7
Tampereen KO		4,1	3,5	3,3	3,2	3,0	3,0	3,2	2,7	2,7	2,6
Turun KO		0,6	0,0	1,8	4,3	3,1	3,8	3,9	3,6	3,8	4,7
Lahden KO		1,3	1,9	1,9	2,0	2,0	2,0	2,0	1,9	1,9	3,4
Oulun KO		0,1	0,1	2,7	2,5	2,2	2,3	2,2	2,3	2,3	2,0
Kuopion KO		2,8	2,7	2,5	2,5	2,5	2,5	1,5	1,5	1,4	1,4
Jyväskylän SO		0,2	0,3	0,2	0,2	0,0	0,0	0,6	0,8	0,9	0,8
Tapiola Sinfonietta		0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,5	0,0	0,0	0,1	0,1
Joensuun KO		0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3
Vaasan KO		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
Porin KO		0,2	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3
Kymi Sinfonietta		0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,2	0,2
Lappeenrannan KO		0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
Mikkelin KO		0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Hämeenlinnan KO		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Vantaan O		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä		12,7	12,4	16,2	18,7	17,0	18,1	17,2	16,6	17,1	19,1

*) Vuodelta 1990 ei toimintakertomuksissa ole tietoja kiinteistökustannuksista

Orkestereiden menoista pääosa on henkilöstömenoja. Vertailukelpoiset tilastotiedot alkavat vasta vuodesta 1994. Sen jälkeen henkilöstömenot ovat kasvaneet 22 miljoonaa markkaa (14,9 %).

Taulukko 12. Orkestereiden henkilöstömenot vuosina 1994 - 2000 (milj.mk, 2000 rahanarvo)

Henkilöstömenot 1994-2000	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Helsingin KO					29,8	31,2	30,7	30,2	31,7	31,8	31,3
Tampereen KO					20,1	19,8	20,9	21,6	22,0	22,1	22,2
Turun KO					12,7	18,4	15,8	16,8	17,2	17,0	17,6
Lahden KO					13,9	15,7	16,6	17,2	16,6	16,7	18,3
Oulun KO					11,0	12,2	13,0	13,4	12,8	13,5	13,1
Kuopion KO					10,8	11,7	11,5	11,7	10,7	11,2	11,4
Jyväskylän SO					8,3	9,3	10,4	8,0	8,3	8,6	8,6
Tapiola Sinfonietta					9,4	8,4	8,4	10,9	10,7	11,3	12,0
Joensuun KO					7,3	7,8	7,2	7,3	7,2	6,9	7,2
Vaasan KO					7,1	7,2	7,4	7,4	7,1	7,8	7,8
Porin KO					5,6	6,1	6,6	6,2	6,0	6,1	6,4
Kymi Sinfonietta					5,0	5,3	5,4	5,1	5,1	6,5	6,2
Lappeenrannan KO					4,2	4,5	4,4	4,3	4,5	4,4	4,9
Mikkelin KO					2,8	2,8	2,5	2,7	2,8	2,9	2,8
Hämeenlinnan KO					0,4	0,4	0,4	0,5	0,4	0,5	0,4
Vantaan O					1,5	1,3	1,5	1,9	2,0	2,3	2,2
Yhteensä					150,0	162,3	162,9	165,2	165,0	169,6	172,4

Vuosina 1990–1992 valtion avustus orkestereiden toiminnassa oli hyvin vaatimaton. Se kattoi yleensä alle viisi prosenttia orkestereiden menoista. Asukasta kohti luku jäi vuonna 1990 kaikissa orkestereissa pienemmäksi kuin 10 markkaa.

Vuoden 1993 valtionosuusuudistus lisäsi merkittävästi orkestereiden valtionosuuksia. Tässä tarkasteltavan 16 orkesterin valtionosuudet kasvoivat yli 50 miljoonaa markkaa. Valtionosuus kattoikin eräiden orkestereiden menoista lähes 50 prosenttia vuonna 1993.

Taulukko 13. Orkestereiden valtionosuudet vuosina 1990–2000 (milj.mk, vuoden 2000 rahanarvo)

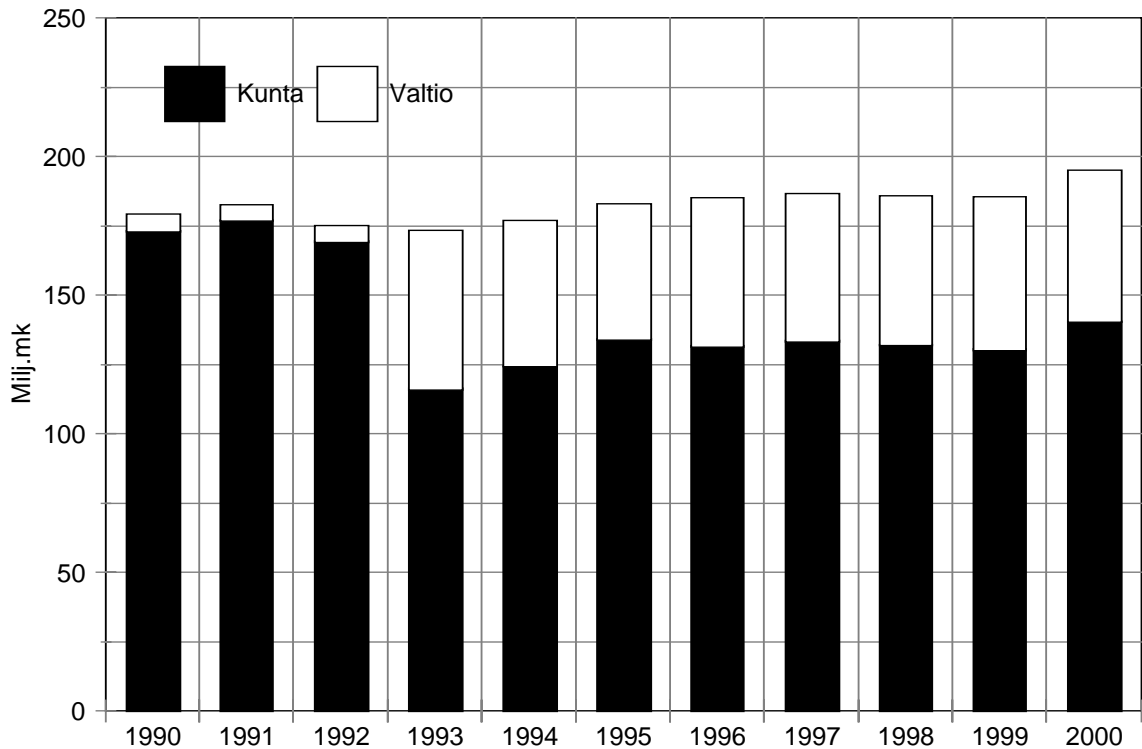
Valtion toiminta-avustus	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Helsingin KO	0,4	0,4	0,4	6,5	6,0	5,8	8,8	8,4	8,3	8,2	8,3
Tampereen KO	0,5	0,5	0,5	6,1	5,6	5,4	6,4	6,0	6,3	6,4	6,5
Turun KO	0,5	0,5	0,5	5,8	5,6	5,3	6,5	6,7	6,9	6,8	6,8
Lahden KO	0,6	0,6	0,6	5,9	5,2	5,0	5,0	5,1	5,1	5,3	5,3
Oulun KO	0,7	0,7	0,7	5,1	4,8	4,2	3,9	4,3	4,5	4,6	4,4
Kuopion KO	0,6	0,6	0,5	4,9	4,5	4,0	3,7	3,8	3,8	3,8	3,8
Jyväskylän SO	0,5	0,5	0,5	3,6	3,3	2,3	2,9	2,9	2,9	2,9	2,8
Tapiola Sinfonietta	0,1	0,1	0,1	2,4	2,3	3,0	3,4	3,4	3,4	3,5	3,4
Joensuun KO	0,5	0,5	0,5	4,0	3,7	3,4	3,0	2,9	2,7	2,6	2,7
Vaasan KO	0,4	0,4	0,4	2,9	2,6	2,5	2,5	2,4	2,4	2,4	2,4
Porin KO	0,4	0,4	0,4	2,8	2,6	2,4	2,3	2,3	2,3	2,2	2,3
Kymi Sinfonietta	0,3	0,3	0,3	2,6	2,2	1,9	1,6	1,7	1,7	2,6	2,4
Lappeenrannan KO	0,2	0,2	0,2	2,3	2,0	1,9	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7
Mikkelin KO	0,1	0,1	0,1	1,7	1,5	1,3	1,1	1,0	1,0	1,1	1,1
Hämeenlinnan KO	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vantaan O	0,2	0,0	0,0	0,4	0,4	0,4	0,6	0,5	0,6	0,7	0,6
Yhteensä	6,0	5,7	5,6	56,9	52,4	48,9	53,3	53,0	53,7	54,9	54,5

Kunnat vähensivät osuutta orkestereiden rahoituksessa enemmän kuin valtio lisäsi kuten teattereiden kohdalla tapahtui. Orkestereiden menoja vähennettiin vuonna 1992 noin 7,1 miljoonaa markkaa. Kun valtionosuus vuonna 1993 kasvoi 51,1 miljoonaa markkaa, väheni kuntien osuus 53,9 miljoonaa markkaa. Näin orkestereiden toimintapuitteissa ei vuonna 1993 tapahtunut muuta muutosta kuin se, että kunnat vähensivät rahoitustaan suunnilleen saman verran kuin valtio lisäsi. Menoja oli karsittu jo edellisellä vuonna.

Taulukko 14. Orkestereiden kunnanosuus vuosina 1990–2000 (milj.mk, 2000 rahanarvo)

Kaupungin avustus	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Helsingin KO	31,9	33,3	32,2	25,0	26,9	28,8	24,3	25,1	26,7	25,0	28,9
Tampereen KO	20,9	22,9	25,6	19,5	20,3	20,2	19,9	20,5	20,4	20,0	20,5
Turun KO	18,6	18,6	17,0	12,6	15,6	17,1	16,2	15,8	15,0	15,5	15,2
Lahden KO	15,9	17,3	16,5	9,5	10,8	12,7	12,1	12,9	12,4	11,7	13,8
Oulun KO	12,5	12,3	11,9	9,0	8,9	10,3	11,4	11,4	10,6	10,1	10,8
Kuopion KO	13,6	14,7	13,0	7,8	9,2	10,0	10,4	9,7	8,9	8,8	8,7
Jyväskylän SO	8,7	8,7	8,5	4,8	4,5	6,7	5,7	5,7	5,7	6,3	7,3
Tapiola Sinfonietta	9,2	9,6	9,0	6,6	6,6	4,8	6,8	7,1	6,8	7,2	8,3
Joensuun KO	9,4	9,1	8,1	5,1	4,7	5,0	5,2	5,1	5,6	5,2	5,4
Vaasan KO	7,4	7,6	7,1	4,9	5,0	4,9	5,2	5,7	5,3	5,8	6,0
Porin KO	6,2	6,6	6,1	3,8	3,5	4,1	4,5	4,5	4,5	4,7	4,9
Kymi Sinfonietta	6,4	5,8	4,9	2,2	2,8	3,6	4,2	3,9	3,8	3,8	3,6
Lappeenrannan KO	6,9	4,9	4,5	2,1	2,6	2,7	2,9	2,7	3,2	3,2	3,7
Mikkelin KO	3,6	3,6	3,0	1,5	1,4	1,9	1,8	2,0	2,0	2,1	2,1
Hämeenlinnan KO	0,6	0,7	0,7	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4
Vantaan O	1,4	1,5	1,4	1,3	1,2	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8
Yhteensä	173,3	177,1	169,5	116,5	124,5	134,1	131,8	133,7	132,2	130,6	140,5

Kuvio 7. Orkestereiden valtion ja kunnanosuudet vuosina 1990–2000 (milj.mk, 2000 rahanarvo)

Toimintatulot koostuvat pääasiassa erilaisista pääsymaksutuloista. Eräillä orkestereilla on myös sponsorirahoitusta. Ne ovat kasvaneet noin 12 miljoonaa markkaa¹⁹.

¹⁹ Puolet kasvusta on Lahden kaupunginorkesterin toimintatulojen kasvua, mikä on peräisin orkesterin tukirahaston kautta saaduista sponsorituloista.

Taulukko 15. Orkestereiden toimintatulot vuosina 1990–2000 (milj.mk, vuoden 2000 rahanarvo)

Toimintatulot milj.mk	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	Muutos
Helsingin KO	3,8	3,9	4,0	3,8	3,5	2,9	4,1	3,6	3,1	3,9	4,1	0,3
Tampereen KO	3,2	3,1	3,1	2,6	1,8	2,5	2,6	2,6	2,8	2,7	2,1	-1,1
Turun KO	1,6	1,7	1,8	3,2	2,8	2,7	2,6	3,0	3,4	2,9	2,3	0,7
Lahden KO	1,1	1,5	1,4	2,0	1,2	1,3	3,5	4,5	5,0	6,7	7,3	6,1
Oulun KO	0,5	0,6	0,6	1,1	0,9	1,3	1,6	1,9	1,7	2,9	2,6	2,1
Kuopion KO	1,1	1,1	1,3	1,3	1,2	1,5	1,6	1,8	1,7	1,4	2,1	1,0
Jyväskylän SO	1,8	2,1	2,0	1,3	2,0	1,4	1,8	1,6	1,7	1,5	1,5	-0,4
Tapiola Sinfonietta	0,5	0,7	0,5	1,2	2,4	1,8	1,4	2,4	2,7	2,5	1,8	1,3
Joensuun KO	0,4	0,3	0,7	0,6	0,6	0,6	0,8	1,1	0,8	0,8	0,5	0,1
Vaasan KO	0,2	0,2	0,2	0,4	0,4	0,6	0,5	0,3	0,4	0,5	0,4	0,2
Porin KO	0,2	0,2	0,4	0,4	0,5	0,5	0,7	0,5	0,4	0,4	0,5	0,3
Kymin Sinfonietta	0,2	0,7	0,8	0,6	0,8	0,8	0,7	0,6	0,6	0,9	0,7	0,6
Lappeenrannan KO	0,2	0,3	0,2	0,2	0,3	0,5	0,5	0,4	0,3	0,4	0,4	0,2
Mikkelin KO	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	-0,2
Hämeenlinnan KO	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1
Vantaan O	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,1	0,3	0,9	0,8	1,1	0,8	0,7
Yhteensä	15,3	16,8	17,5	19,2	19,1	18,7	22,9	25,3	25,7	29,1	27,3	12,0

Taulukko 16. Kuulijat omissa konserteissa kotimaassa vuosina 1990–2000

Omat konsertit kotimaassa kuulijat	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Helsingin KO	75 744	83 536	89 507	60 672	122 407	90 569	69 170	71 500	75 713
Tampereen KO	58 570	45 526	71 303	46 063	66 055	64 845	57 082	40 246	34 688
Turun KO	56 630	47 704	69 051	51 900	46 054	66 695	44 688	43 930	48 832
Lahden KO	29 821	30 222	26 705	30 871	25 277	34 019	29 836	27 448	55 477
Oulun KO	30 442	25 304	27 601	25 011	19 493	24 956	17 986	22 956	25 062
Kuopion KO	33 507	32 865	25 531	32 638	31 339	27 853	33 389	35 932	26 228
Jyväskylän SO	18 506	24 979	31 366	27 479	42 992	35 630	37 431	14 691	15 160
Tapiola Sinfonietta	14 179	19 038	23 424	22 944	26 024	24 301	28 849	29 779	28 998
Joensuun KO	17 841	12 131	21 774	16 820	24 989	22 778	14 829	19 462	17 225
Vaasan KO	13 563	13 978	13 776	7 705	10 990	9 051	10 097	8 888	13 370
Porin KO	14 920	18 090	15 859	14 316	10 161	13 760	10 927	11 367	11 439
Kymi Sinfonietta	11 250	5 966	9 932	10 866	11 091	7 728	6 831	12 159	13 793
Lappeenrannan KO	14 401	15 461	27 046	23 802	26 936	8 726	11 437	11 817	11 723
Mikkelin Ko	17 827	7 864	10 893	9 387	7 765	8 663	5 628	6 291	5 918
Hämeenlinnan KO	1 051	1 125	615	651	564	803	683	563	847
Vantaan O	5 986	4 579	13 115	4 558	8 417	3 763	6 724	4 008	6 119
Yhteensä	414 238	388 368	477 498	385 683	480 554	444 140	385 587	361 037	390 592

Helsingin kaupunginorkesterin vuoden 1996 luvussa poikkeuksellisen paljon ulkoilmakonserttien kuulijoita.

Taulukossa 17 on poikkileikkausyhteenvedo vuodesta 2000. Suurimmat orkesterit ovat Helsingin, Tampereen ja Turun kaupunginorkesterit. Vuonna 2000 kuulijoita oli toiseksi eniten Lahden kaupunginorkesterilla, jonka kuulijoiden määrää lisäsi uusi konserttisali, Sibeliustalo²⁰.

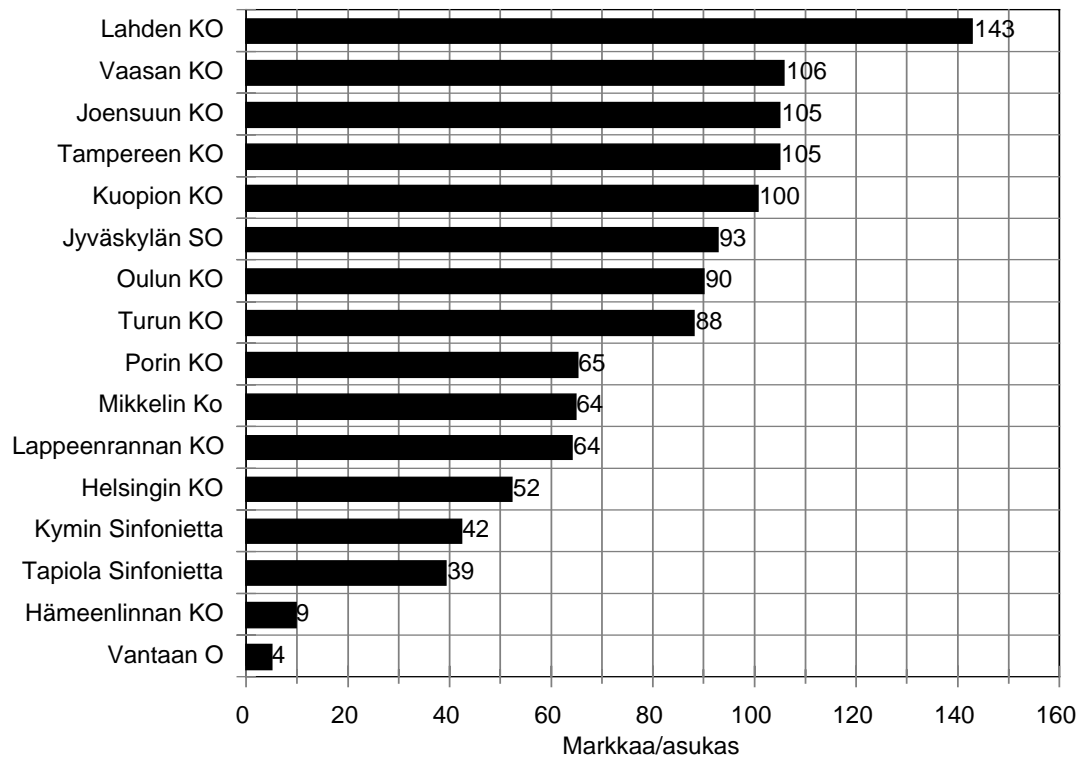
Taulukko 17. Yhteenvedo orkestereiden toiminnasta ja taloudesta vuonna 2000

Milj.mk	Kaupungin avustus	Valtion toiminta avustus	Toiminta-tulot yhteensä	Kiinteistö-kulut	Menot yhteensä
Helsingin KO	28,9	8,3	4,1	2,7	41,5
Tampereen KO	20,5	6,5	2,1	2,6	29,1
Turun KO	15,2	6,8	2,3	4,7	24,3
Lahden KO	13,8	5,3	7,3	3,4	26,4
Oulun KO	10,8	4,4	2,6	2,0	17,3
Kuopion KO	8,7	3,8	2,1	1,4	14,7
Jyväskylän SO	7,3	2,8	1,5	0,8	11,3
Tapiola Sinfonietta	8,3	3,4	1,8	0,1	13,7
Joensuun KO	5,4	2,7	0,5	0,3	8,6
Vaasan KO	6,0	2,4	0,4	0,2	9,0
Porin KO	4,9	2,3	0,5	0,3	7,7
Kymi Sinfonietta	3,6	2,4	0,7	0,2	7,7
Lappeenrannan KO	3,7	1,7	0,4	0,2	5,9
Mikkelin KO	2,1	1,1	0,1	0,1	3,3
Hämeenlinnan KO	0,4	0,0	0,1	0,0	0,5
Vantaan O	0,8	0,6	0,8	0,0	2,6

	Kunnan tuki mk/as.	Valtion tuki mk/as.	Päätoimiset ammat-tisoittajat	Omat kotimaan konsertit	Omien konserttien kuulijat	Kunnan tuki mk/kuulija
Helsingin KO	52	15	98	80	75 713	382
Tampereen KO	105	33	86	40	34 688	590
Turun KO	88	39	74	80	48 832	311
Lahden KO	143	54	59	94	55 477	249
Oulun KO	90	37	53	75	25 062	432
Kuopion KO	100	44	46	43	26 228	331
Jyväskylän SO	93	35	35	34	15 160	482
Tapiola Sinfonietta	39	16	40	66	28 998	287
Joensuun KO	105	52	32	70	17 225	315
Vaasan KO	106	42	31	45	13 370	448
Porin KO	65	30	28	43	11 439	431
Kymi Sinfonietta	42	27	29	52	13 793	263
Lappeenrannan KO	64	30	21	38	11 723	316
Mikkelin KO	64	33	12	34	5 918	358
Hämeenlinnan KO	9	0		4	847	508
Vantaan O	4	4		12	6 119	131

Kun suhteutetaan kunnantuki asukasluukuun, on luku luonnollisesti pieni sellaisessa kaupungissa, jossa asukasluuku on suuri. Helsingin 98 soittajan orkesteri edellyttää 52 markkaa ja Lahden 59 soittajan orkesteri 140 markan tukea asukasta kohti. Kunnan tuki kuulijaa kohden vaihtelee yllättävän paljon. Mitä enemmän kuulijoita, sitä pienempi yleensä näin laskettu kustannus on. Teattereiden suurin avustus lippua kohti on Kuopiossa (178 mk). Luvusta tosin puuttuvat kiinteistömenot. Jos kiinteistömenot otetaan mukaan, Kuopion kaupungin avustus on jo 397 markkaa lippua kohti.

²⁰ Uusi talo otettiin käyttöön maaliskuussa 2000. Vuonna 2001 kuulijoiden määrä kasvoi 2 707 eli oli yhteensä 58 184. Helsingin Kaupunginorkesterin kuulijat lisääntyivät 20 677 ja Turun Kaupunginorkesterin 16 535.

Kuvio 7. Orkestereiden kunnanosuus markkaa/asukas vuonna 2000

5 Esimerkkejä

Lahden Kaupunginteatteri²¹

Yleiskuva täsmentyy yksityiskohdalla. Kehityksen konkretisoimiseksi yksittäisen teatterin kannalta kuvataan tässä käytettyjen lukujen avulla Lahden ja Helsingin Kaupunginteatterin talouden ja toiminnan kehitystä 1990-luvulla. Tässä julkaisussa esitetyn aineiston perusteella voi kaikista teattereista laatia taulukkojen 19 ja 20 kaltaiset yhteenvedot.

Kansantalouden syöksyttyä lamaan 1990-luvun alussa kunnissa pyrittiin saamaan menoja ja tuloja tasapainoon. Menoja leikattiin, niitä juustohöylättiin ja arvoistakin yritettiin keskustella. Vaikka menojen karsinta oli vaikeaa, menoja saatiin vähennettyä. Esimerkiksi Lahden Kaupunginteatterin henkilöstömenot olivat vuonna 1993 lähes 9 miljoonaa markkaa pienemmät kuin vuonna 1991. Vastaavasti toimintamenot olivat 2 miljoonaa markkaa pienemmät.

Henkilöstömenojen vähentämiseksi karsittiin sunnuntainäytöksiä, lopetettiin oopperatoiminta ja kesäteatteri sekä suljettiin studionäyttämö Aino. Samankaltaisia ratkaisuja tehtiin muissakin teattereissa. Vuoden 1991 kulut olivat tavallista suuremmat operetti Lepakon esitysten takia. Vuonna 1994 näytöksiä oli 314, kun niitä kolme vuotta aikaisemmin oli ollut 489. Näytösten vähetessä vähenivät myös katsojat. Pääsylippuja myytiin 15 000–20 000 vähemmän kuin vuonna 1991. Tämä merkitsi myös pääsylipputulosten supistumista 3,6 miljoonalla markalla. Vuonna 1992 teatterissa tehtiin 172 henkilötyövuotta, mutta vuonna 1995 enää 130.

Vuodesta 1993 alkaen valtionosuus määräytyi laskennallisten henkilötyövuosien perusteella. Lahden Kaupunginteatterin valtionosuus kasvoi vuoden 1992 3,2 miljoonasta markasta 11,5 miljoonaan markkaan. Kun henkilöstöä vähennettiin merkitsi se myös valtionosuuksien vähenemistä. Valtionosuudet olikin vuonna 1995 kolmisen miljoonaa markkaa pienempi kuin vuonna 1993.

Lahden kaupungin osuus teatterin rahoituksessa väheni vuosina 1992–1994 peräti 19 miljoonaa markkaa säästöjen ja valtionosuuksien vähenemisen takia. Lamaleikkausten jälkeen teatterin henkilöstömenot ovat kasvaneet, mutta ne olivat vuonna 2000 vielä 2,3 miljoonaa markkaa pienemmät kuin vuonna 1990. Myös toimintamenot olivat yli miljoonan alemmalla tasolla. Teatterin kiinteistömenot ovat vähentyneet tasaisesti koko tarkastelukauden. Vähennys johtuu teatterin ikääntymisestä. Tosin vuonna 1997 kirjanpitojärjestelmän muutoksen takia Lahdessa määriteltiin poistoajat mahdollisimman pitkiksi. Tämä supisti kiinteistömenoja vuonna 1997 tavallista enemmän. Kiinteistömenot ovatkin vähentyneet 7,9 miljoonaa markkaa.

²¹ Lahden Kaupunginteatterin taloudesta: Helin Heikki, Kaupungin rahoitus teatterissa väheni 1990-luvulla 19 milj. mk. Uusi Lahti 1.5.2002.

Lahdessa kunnanosuus teatterin rahoituksessa on vähentynyt 18,9 miljoonaa markkaa vuosina 1990–2000. Kuntien osuuden supistuminen ja valtion osuuden kasvu näkyy taulukossa 19. Vähentyminen johtuu monista eri tekijöistä: valtionosuuksien kasvusta, menojen vähenemisestä sekä lipputulosten kasvusta. Muutokset karkeistettuna ovat seuraavat (milj.mk):

Valtionosuudet	+6,3
Kiinteistömenot	-7,9
Henkilöstö- ja toimintamenot	-4,4
Pääsylipputulot	+2,4
Muut tulot	-0,6
=Kunnanosuuden muutos	-18,9

Teattereiden valtionosuus on laskennallisuudesta huolimatta todellista rahaa. Jos teatteri ei saisi lainkaan valtionosuutta, olisi kaupungin valtionosuus sen verran pienempi.

Taulukko 19. Lahden kaupunginteatteri 1990–2000 (milj.mk, 2000 rahanarvo)

Lahti	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Menot											
Henkilöstömenot	30,1	32,7	29,1	23,9	23,4	24,4	25,1	27,0	26,7	23,5	27,8
Kiinteistömenot	7,2	6,4	6,3	13,7	12,7	11,7	11,1	9,4	9,6	9,0	8,9
Toimintamenot	6,2	6,4	5,0	4,4	3,5	2,9	3,5	4,3	4,9	4,6	5,2
Poistot ja varausten muutos	-9,1	-8,7	-8,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kaikki menot yhteensä	52,7	54,2	48,6	42,1	39,6	38,9	39,7	40,7	41,2	37,2	41,8
Tulot											
Pääsylipputulot	7,0	8,6	5,6	5,0	6,3	5,9	5,4	8,4	10,0	6,1	9,4
Muut tulot	1,4	1,3	1,0	0,7	0,8	0,9	0,8	1,1	1,1	0,9	0,7
Muu mahdollinen tulo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1
Valtionosuus	3,2	3,2	3,2	11,5	10,6	9,3	8,7	8,8	8,7	9,7	9,5
Kunnanosuus	41,0	41,1	38,8	24,9	21,9	22,9	24,9	22,4	21,3	20,4	22,1
Kaikki tulot yhteensä	52,7	54,2	48,6	42,1	39,6	38,9	39,7	40,7	41,2	37,2	41,8
Tilikauden tulos	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Korjattuja lukuja											
Korjatut kiinteistömenot	16,3	15,1	14,6	13,7	12,7	11,7	11,1	9,4	9,6	9,0	8,9
Käyttömenot(henkilöstö- ja toimintamenot)	36,4	39,1	34,0	28,4	26,9	27,2	28,6	31,3	31,6	28,1	33,0
Kunnanosuus pl. kiinteistö	33,8	34,7	32,5	11,2	9,2	11,2	13,8	13,1	11,8	11,4	13,3
Julkinen rahoitus pl. kiinteistö	37,0	37,9	35,7	22,6	19,8	20,4	22,4	21,8	20,5	21,0	22,8
Julkinen rahoitus	44,3	44,3	42,0	36,4	32,5	32,1	33,6	31,2	30,0	30,1	31,7
"Nettomenot"	28,0	29,2	27,4	22,6	19,8	20,4	22,4	21,9	20,5	21,0	22,8
Suhteutuksia											
Valtionosuus/pääsylippu	27	23	29	125	102	88	95	81	86	117	101
Kunnanosuus/pääsylippu	281	251	293	122	88	105	150	121	116	138	140
Julkiset avustukset/pääsylippu	308	274	322	247	190	193	245	202	203	255	241
Pääsylipputulot % henk. ja toim.menoista	19,3	21,9	16,5	17,7	23,5	21,7	18,8	26,9	31,6	21,8	28,6
Myydyt liput omissa esityksissä	120 171	138 233	111 040	91 750	103 988	105 844	91 501	108 215	100 949	82 433	94 422
Kesäteatteri poistettu lipuista	91 821	117 528	85 662	75 956	103 988	105 844	91 501	108 215	100 949	82 433	94 422
Omat esityskerrat	376	489	461	456	314	367	379	347	398	340	302
Omat esityskerrat ilman kesäteatteria	321	434	401	397	314	367	379	347	398	340	302
VOS:n perustana olleet henkilötyövuodet				149	139	132	134	134	149	148	144
Henkilötyövuodet	128	172	153	137	130	136	137	156	152	144	163

Korjatut kiinteistömenot = kiinteistömenot + poistot (1990 - 1992)

Käyttömenot - poistot = kaikki menot yhteensä (huom. merkki)

"Nettomenot" = henkilöstömenot+ toimintamenot+pääsylipputulot-muut tulot

Kesäteatterin liput 28 350 20 705 25 378 15 794

Kesäteatterin esityskerrat 55 55 60 59

Helsingin Kaupunginteatteri

Helsingin kaupungin osuus Kaupunginteatterin rahoituksesta on reaalisesti vähentynyt noin viisi miljoonaa markkaa vuosien 1991 ja 1992 tasosta. Valtionosuudet ovat kasvaneet 11,6 miljoonaa markkaa vuosina 1992–2000.

Teatterin menot ovat kasvaneet, mutta myös pääsylipputulot ovat kasvaneet. Joinakin vuosina pääsylipputulojen osuus henkilöstö- ja toimintamenoista on ylittänyt 40 prosentin rajan. Helsingin Kaupunginteatterin kertomukset teatterin toiminnasta osoittavat miten merkittävä suuren näyttämön yleisömenestys on teatterin taloudelle.

Taulukko 20. Helsingin Kaupunginteatteri 1990–2000

Vuoden 2000 rahanarvo	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Menot											
Henkilöstömenot	48,7	46,2	41,0	42,4	41,6	41,8	47,2	44,2	45,2	54,6	50,4
Kiinteistömenot	16,4	14,4	16,3	16,9	13,6	14,9	14,2	14,1	13,8	16,2	16,0
Toimintamenot	10,2	8,8	9,7	10,5	10,9	11,4	9,8	8,8	20,1	17,4	20,4
Poistot ja varauksen muutos	-0,3	-6,0	-2,2	-4,4	0,1	-2,6	-0,3	0,3	-0,8	-3,2	-5,1
Kaikki menot yhteensä	75,7	75,3	69,2	74,3	66,1	70,7	71,5	66,8	80,0	91,4	91,9
Tulot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pääsylipputulot	19,4	23,3	16,5	21,7	15,8	20,8	20,8	14,0	21,7	30,3	29,5
Muut tulot	2,5	4,1	3,5	3,2	1,9	2,4	2,6	1,7	2,2	3,0	4,3
Muu mahdollinen tulo	4,5	5,1	3,8	3,4	0,0	0,1	0,1	0,3	4,3	3,8	6,2
Valtionosuus	5,1	5,0	5,0	12,2	11,5	11,3	15,2	16,0	16,5	16,5	16,6
Kunnanosuus	39,4	40,4	40,9	35,0	36,0	37,0	35,1	34,7	35,4	36,4	35,5
Kaikki tulot yhteensä	70,9	78,0	69,7	75,6	65,3	71,5	73,9	66,7	80,1	90,1	92,0
Tilikauden tulos	-4,8	2,6	0,5	1,2	-0,7	0,9	2,3	-0,1	0,1	-1,2	0,1
Korjattuja lukuja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Henkilöstömenot + toimintamenot	58,9	55,0	50,7	53,0	52,5	53,2	57,0	53,0	65,3	71,9	70,8
Kunnanosuus pl. Kiinteistömenot	23,0	26,0	24,5	18,0	22,4	22,1	20,9	20,6	21,6	20,2	19,4
Julkinen rahoitus pl. Kiinteistömenot	44,5	45,4	45,9	47,2	47,6	48,3	50,3	50,7	51,9	52,9	52,1
Julkinen rahoitus	28,0	31,0	29,6	30,3	33,9	33,3	36,1	36,6	38,1	36,7	36,0
Nettomenot	32,5	22,4	26,9	24,6	34,7	29,9	33,5	37,0	37,1	34,7	30,8
Suhteutuksia	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Valtionosuus/pääsylippu	24,1	22,3	28,0	65,0	65,3	56,7	76,8	94,0	83,0	80,2	71,1
Kunnanosuus/pääsylippu	109,2	115,5	136,5	95,6	126,6	111,2	105,6	121,1	108,2	97,8	83,2
Julkiset avustukset/pääsylippu	133,3	137,8	164,5	160,6	191,9	167,9	182,5	215,0	191,2	178,0	154,3
Pääsylipputulot % henk. ja toim. menoista	32,9	42,4	32,6	41,1	30,2	39,0	36,5	26,5	33,3	42,2	41,7
Myydyt liput omilla esityksissä	210 261	225 277	179 679	188 541	176 832	198 563	197 805	170 110	199 212	206 102	233 576
Omat esityskerrat	484	507	502	487	487	615	644	575	476	504	518
VOS:n perusteena ollut htv				255	245	231	244	254	255	258	272
Henkilötyövuodet	222	243	250	253	251	249	267	263	273	332	314

Lahden kaupunginorkesteri²²

Lahden kaupungin osuus kaupunginorkesterin rahoituksessa on reaalisesti vähentynyt vuosina 1990–2000 noin 2,1 miljoonaa markkaa. Vastaavasti valtionosuus on kasvanut 6,1 miljoonaa markkaa. Kaupungin osuus kaupunginteatterin rahoituksesta vähentyi vastaavana aikana noin 19 miljoonaa markkaa. Lahden kulttuuritoimessa onkin panostettu kaupunginorkesteriin tai oikeammin kaupunki on karsinut rahoitustaan sen toiminnassa laman jälkeen vähemmän kuin muiden kulttuurilaitosten.

Laman seurauksena karsittiin orkesterin menoja 1990-luvun alussa. Henkilöstöä lomautettiin ja muusikot pidättyivät lomarahosta. Niinpä menot olivat vuonna 1994

²² Lahden kaupunginorkesterin taloudesta ja toiminnasta: Helin Heikki, Lahti on karsinut orkesterein rahoitustaan vähemmän kuin muiden kulttuurilaitosten. Uusi Lahti 15.05.2002.

noin 2,4 miljoonaa pienemmät kuin vuonna 1992. Säästöjä saatiin aikaan esimerkiksi lomautuksilla ja lomarahasta luopumisella.

Vuoden 1993 valtionosuusuudistus kasvatti valtionosuuden silloisesta 0,6 miljoonasta markasta peräti 5,9 miljoonaan markkaan. Valtionosuutta alettiin maksaa henkilötyövuosien mukaan. Päätoimisten muusikoiden määrä on tilastossa ollut koko ajan 59, vaikka viime vuosina muusikoita on ollut enemmän orkesterin tukirahaston varoilla.

Vuonna 2000 orkesterin valtionosuus oli 5,3 miljoonaa markkaa. Valtionosuusuudistuksen seurauksena kaupungin osuus kaupunginorkesterin rahoituksessa on vähentynyt reilut pari miljoonaa markkaa. Samanaikaisesti orkesterin menot ovat kuitenkin kasvaneet noin kahdeksan miljoonaa markkaa. Tämän menojen kasvun on mahdollistanut – lievän julkisen rahoituksen kasvun lisäksi – orkesterin oma varainhankinta. Kuulijoiden määrä on kasvanut, mikä on lisännyt lipputuloja. Toimintatulot olivat vuoden 2000 orkesteritilastossa peräti 7,3 miljoonaa markkaa, kun ne vuosina 1990–1995 olivat alle kaksi miljoonaa markkaa.

Orkesteritilastoissa kaupunginorkesterin menot ovat suuremmat kuin kaupungin tilinpäätöksessä. Tilastossa ovat mukana orkesterin tukirahaston kautta saadut sponsoritulot ja niiden mahdollistamat menot kuten ulkomaisten konserttikiertueiden kustannukset. Viime vuosina tämän ylimääräisen erän suuruus on ollut kahdesta neljään miljoonaan markkaan. Tukirahastosta on voitu kattaa osittain jopa kahdeksan muusikon palkkauskustannukset. Laskettaessa henkilötyövuosia kaupunki on saanut hyväkseen myös nämä palkkausmenot.

Lahden kaupunginorkesterin toimintaa on tietoisesti kehitetty ja menot ovat kasvaneet vuoden 1994 tasosta noin 9,2 miljoonaa markkaa (53 %). Tästä merkittävä osa aiheutuu kuitenkin Sibeliustalon käyttökustannuksista; vuoden 1999 kiinteistömenot olivat n. 1,8 Mmk ja vuoden 2001 n. 3,5 Mmk. Sen sijaan Lahden Kaupunginteatterin menot vähenivät 22 prosenttia (9,2 milj.mmk) vuosina 1991–2000. Kasvun seurauksena kaupunginorkesterin kunnanosuus on kasvanut vuoden 1993 pohjalukemista yli 4 milj. markkaa ollen vuonna 2000 noin 13,8 miljoonaa markkaa. Vuonna 1992 kaupungin osuus oli kuitenkin yli 17 miljoonaa markkaa.

Orkestereiden n kuulijamäärien kehityksen vertailussa on monia ongelmia ja käytössä on monenlaisia lukuja²³. Lahden kaupunginorkesterin kuulijoiden määrä on kasvanut voimakkaasti, jos mukaan otetaan mukaan LKO:n julkiset konsertit Suomessa, kuulijoiden määrä on jopa kolminkertaistunut.

Vuosina 1990–1992 orkesteri säesti oopperaesityksiä 14–21 kertaa vuodessa. 1990-luvun alussa orkesteri järjesti muutaman soittajan katu- ja työpaikkaesityksiä. Näin esitysten määrä kipusi peräti 190:een. Kuulijoita näin laskien oli vajaa 40 000.

²³ Lahden kaupunginorkesterin hallintopäällikkö Ritva Frisk laati tämän kirjoittajalle neljä erilaista sarjaa kuulijoiden ja konserttien määristä vuosina 1990 - 2001. Nämä olivat: (1) julkiset konsertit Suomessa, , (2) konsertit ja esiintymiset (ei oopperasäestyksiä eikä ulkomaisia esiintymiä), (3) oopperaesitykset ja (4) konsertit ulkomailla. Liitteessä 21 on esitetty nämä lukusarjat.

Vuosina 1993–1999 orkesterilla oli konsertteja ulkomailla. Vuonna 1999 niitä oli peräti 12 ja niissä kuulijoita vajaa 18 000. Suomessa pidettiin vuonna 2001 peräti 52 julkista konserttia. Vuosina 1992–2000 niitä oli keskimäärin 35 ja vuosina 1990–1994 noin 29. Ulkomaiset konserttikiertueet toteutetaan tukirahaston varoin. Sibeliustalon uusiin tiloihin siirtyminen maaliskuussa 2000 näkyy selkeänä kuulijoiden määrän kaksinkertaistumisena vuosina 2000 ja 2001.

Lahden teatterissa kaupungin rahoitusosuus asukasta kohti oli 227 markkaa vuonna 2000. Jos laskelmasta poistetaan kiinteistömenot, oli tuki 136 markkaa. Orkesterille Lahden tuki oli 143 markkaa asukasta kohti. Yhtä kaupunginorkesterin kuulijaa kohti kaupungin tuki oli noin 249 markkaa asukasta kohti. Luku vaihtelee hieman sen mukaan mitä kuulijamäärää käytetään.

Taulukko 21. Lahden kaupunginorkesterin talous ja toiminta 1990–2000 (milj.mk, 2000 rahanarvo)

Lahden kaupunginorkesteri	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Menot yhteensä	18,2	19,9	18,5	17,4	17,2	18,9	20,8	23,2	22,6	24,0	26,4
Henkilöstömenot 1994 - 2000					13,9	15,7	16,6	17,2	16,6	16,7	18,3
Kiinteistömenot 1991 - 2000		1,3	1,9	1,9	2,0	2,0	2,0	2,0	1,9	1,9	3,4
Toimintatulot	1,1	1,5	1,4	2,0	1,2	1,3	3,5	4,5	5,0	6,7	7,3
Kunnanosuus	15,9	17,3	16,5	9,5	10,8	12,7	12,1	12,9	12,4	11,7	13,8
Valtionosuus	0,6	0,6	0,6	5,9	5,2	5,0	5,0	5,1	5,1	5,3	5,3
Kunnanosuus mk/as.	171	185	176	101	114	133	127	134	128	120	143
Päätoimiset soittajat	59	59	59	59	59	59	59	59	59	59	59
Konsertit kotimaassa	190	105	85	133	100	135	60	122	73	65	94
Kuulijat	36 539	42 261	29 821	30 222	26 705	30 871	25 277	34 019	29 836	27 448	55 477
Kunnanosuus mk/kuulija	435	409	554	314	404	410	478	379	414	425	249

Helsingin kaupunginorkesteri

Helsingin kaupunginorkesterin menoja leikattiin laman takia 6,6 prosenttia (2,3 milj.mk) vuosina 1992–1994. Valtionosuudet kasvoivat ja vastaavasti kunnanosuus on pienentynyt. Kunnanosuuden pieneneminen on kuitenkin paljon laskennallista. Helsingin kaupungin valtionosuudet ovat käytännössä miinusmerkkiset kun otetaan huomioon verotulotasaus.

Taulukko 22. Helsingin Kaupunginorkesteri 1990–2000 (milj.mk, 2000 rahanarvo)

Helsingin kaupunginorkesteri	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Menot yhteensä	37,3	37,6	36,5	35,3	36,5	37,5	37,1	37,3	38,1	37,1	41,5
Henkilöstömenot 1994 - 2000					29,8	31,2	30,7	30,2	31,7	31,8	31,3
Kiinteistömenot 1991 - 2000		2,2	2,2	2,3	2,6	2,5	2,2	2,2	2,4	2,7	2,7
Toimintatulot	3,8	3,9	4,0	3,8	3,5	2,9	4,1	3,6	3,1	3,9	4,1
Kunnanosuus	31,9	33,3	32,2	25,0	26,9	28,8	24,3	25,1	26,7	25,0	28,9
Valtionosuus	0,4	0,4	0,4	6,5	6,0	5,8	8,8	8,4	8,3	8,2	8,3
Kunnanosuus mk/as.	65	67	64	50	52	55	46	47	49	45	52
Päätoimiset soittajat	97	98	98	98	98	98	98	97	97	97	98
Konsertit kotimaassa	69	80	84	102	108	60	74	57	77	59	80
Kuulijat	67 913	86 033	75 744	83 536	89 507	60 672	122 407	90 569	69 170	71 500	75 713
Kunnanosuus mk/kuulija	470	387	425	300	301	474	198	278	386	349	382

Vuonna 1996 ulkoilmakonserteissa 46 500 kuulijaa, vuonna 1995 heitä ei lainkaan, v. 1993: 15 000
1994:10 000

Kaupunginorkesterin toimintakate on kasvanut noin 4 miljoonaa markkaa vuosina 1990–2000. Taulukon 22 mukaan kunnanosuus on kuitenkin vähentynyt 3 miljoonaa markkaa. Tämä johtuu siitä, että taulukossa 23 ei ole otettu huomioon valtionosuuksia, koska ne eivät ole kaupunginorkesterin tulona, vaan tuloslaskelmassa käyttötalouden valtionosuuksina. Helsingin käyttötalouden valtionosuudet ovat viime vuosina olleet miinusmerkkisiä suuren verotulotasauksen takia.

Taulukko 23. Helsingin kaupunginorkesterin menot ja tulot 1990–2000 (vuoden 2000 rahanarvo)²⁴

Menot	37,7	37,0	37,1	35,2	36,0	38,4	37,4	37,7	39,5	38,5	41,5
Tulot	4,3	3,6	4,4	3,6	3,1	2,7	3,9	3,4	3,7	4,0	4,2
Poistot	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Toimintakate	-33,4	-33,4	-32,6	-31,6	-32,9	-35,6	-33,5	-34,3	-35,8	-34,6	-37,3
Tuottavuusindeksi 1991=100		100	95,1	102,7	104,7	91,4					
Tuottavuusindeksi 1993=100				100	95,6	97	110,6	98,7	83,3	96,6	96,4

Taulukon laadintapeusteet:

- menot todellisen käytön mukaisia menoja eli ed. vuosien siirtomäärärahojen käyttö mukana
- korot ja poistot vähennetty menoista ja tuloista
- henkilöstökorv. siirretty tuloista menoihin - merkkisenä
- valt.os. vähennetty

Helsingissä on laskettu tuottavuusindeksejä. Taulukossa on esitetty kaupunginorkesterin tuottavuuden kehitys. Indeksit muodostuu suorite- ja panosindekseistä²⁵. Panosindeksi saadaan suoraan menojen määrän perusteella. Suoriteindeksissä otetaan huomioon 7 eri konserttilajia ja niiden kuulijat. Suunnilleen saman informaation saa myös tarkastelemalla orkesterin menojen ja kuulijoiden määrän kehitystä rinnakkain.

²⁴ Taulukon tiedot on koontanut Ulla Tuomikoski kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosastolta.

²⁵ Indeksien laskentaperusteet on selvitetty Helsingin kaupunginorkesterin vuoden 1992 toimintakertomuksessa.

6 Arvioivaa yhteenvetoa

Teattereiden ja orkestereiden taloudessa oli 1990-luvulla kaksi merkittävää tapahtumaa. Vuosikymmenen alun laman takia menoja pyrittiin leikkaamaan. Henkilöstö- ja toimintamenot olivat vuonna 1993 peräti 39 milj. markkaa (10,7%) pienemmät kuin vuonna 1991 tässä tarkastelussa mukana olleissa teattereissa. Orkestereiden menot vähenivät vuonna 1992 noin 8,8 milj. markkaa (4,3 %). Orkesterit selvisivät siis hieman pienemmillä leikkauksilla kuin teatterit. Menokarsinnat vaikuttivat myös pääsymaksutuloihin, jotka vähentyivät jonkin verran, mutta eivät niin paljon kuin menovähennykset olivat.

Toinen merkittävä muutos oli vuonna 1993 käyttöön otettu valtionosuusjärjestelmä. Henkilötyövuosiin perustuva järjestelmä lisäsi merkittävästi teattereiden ja orkestereiden valtionosuuksia, vaikka koko henkilöstö ei mahtunut VOS:in puitteisiin. Tässä tarkasteltujen teattereiden valtionosuudet kasvoivat vuonna 1993 peräti 48,2 ja orkestereiden 50,3 miljoonaa markkaa. Koska kuntien valtionosuudet eivät kokonaisuudessaan uudistuksessa lisääntyneet, kunnat vähensivät omaa rahoitusosuuttaan näiden laitosten rahoituksessa. Laitosten resurssit eivät siis uudistuksen ansiosta lisääntyneet lainkaan.

Tässä tarkastelussa on eri hallintopohjaisten laitosten vertailemiseksi jouduttu "korvamerkitsemään" periaatteessa yleiskatteinen teattereiden ja orkestereiden valtionosuus. Ilman tällaista menettelyä vertailu ei olisi ollut mahdollista. Kuitenkin kyse on kuitenkin teattereiden ja orkestereiden kohdalla "oikeasta" rahasta, joka tulee kotikunnan kassaan, jos laitos on kaupungin tavanomainen hallintokunta. Yhdistys-, säätiö- ja yhtiöpohjaisille laitoksille se on todellista tuloa.

Teattereiden ja orkestereiden valtionosuusjärjestelmä perustuu henkilötyövuosiin ja niille määriteltyihin hintoihin. Esimerkiksi lain piirissä olevissa teattereissa on työvuosia noin 185 enemmän kuin valtion hyväksymiä henkilötyövuosia. Ero todellisten ja VOS:in työvuosien välillä vaihtelee. Opetusministeriön harkinnassa on se, miten henkilötyövuodet kohdennetaan eri teattereille. Laskennallinen järjestelmä muodostuu tältä osin osittain harkintaan perustuvaksi, mikä ei välttämättä ole järjestelmälle eduksi.

Koska käytettävissä on työvuosia vähemmän kuin todellinen tarve, on tietävästi käytetty periaatetta, että joka 15. henkilötyövuosi jätetään huomioimatta. Mitä isompi teatteri, sitä enemmän henkilötyövuosia jää pois VOS:sta. Vuosittaisten muutosten lieventämiseksi käytetään kolmen vuoden tietyllä tavalla painotettua henkilötyövuosien keskiarvoa.

Tällainen vertailu on mahdollista vain tässä käytettyjen erillistilastojen perusteella. Tilastokeskuksen kuntien talous- ja toimintatilastossa ei ole mahdollista ottaa huomioon eri tavoin organisoitujen laitosten taloutta. Nyt hän teatterit, orkesterit ja museot on yhdistetty yhdeksi tehtäväluokaksi. Tämä korostaa Teatteritilaston ja Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n toimintakertomusten tarpeellisuutta.

Tilastojen laadinnassa eräs keskeinen näkökulma tulisi olla *pysyvyys*. Luokituksia ja tilastointiperusteita ei pitäisi muuttaa tiuhaan tahtiin. *Hieman puutteellinenkin lukusarja on parempi kuin vuosittain muuttuvat , "yhä parempaan vertailukelpoisuuteen" tähtäävät muuttuvat tilastot.*

Liitteet

Liite 1. Teattereiden poistot vuosina 1990 – 2000 (milj.mk, 2000 rahanarvo)

Poistot	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Helsingin Kaupunginteatteri	-0,3	-6,0	-2,2	-4,4	0,1	-2,6	-0,3	0,3	-0,8	-3,2	-5,1
Tampereen Työväenteatteri	-0,5	0,0	-4,0	-3,4	-1,3	-0,9	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8
Lahden Kaupunginteatteri	-9,1	-8,7	-8,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tampereen Teatteri	-3,7	-2,2	-2,8	-1,5	-0,5	-0,4	-0,6	-0,9	-0,9	-0,7	-0,7
Turun Kaupunginteatteri	-0,5	-0,9	-0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Svenska Teatern	-0,3	-0,8	-1,3	0,4	-0,8	-0,5	-0,3	-0,3	-0,2	-0,3	-1,6
Oulun Kaupunginteatteri	-1,7	-1,6	-1,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kuopion Kaupunginteatteri	-3,2	-4,3	-4,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Jyväskylän Kaupunginteatteri	2,3	1,3	0,0	-1,5	-0,5	1,5	-0,6	0,3	0,7	0,1	-0,1
Joensuun Kaupunginteatteri	-0,3	-0,2	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,1	-0,2	-0,2
Porin Teatteri	0,9	-0,1	0,0	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1	0,1	-0,3	-0,3	-0,2
Vaasan Kaupunginteatteri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kotkan Kaupunginteatteri	-0,4	0,0	-0,5	-0,9	0,1	-0,1	-0,2	-0,2	-0,3	-0,4	-0,4
Lappeenrannan Kt	-0,2	-0,3	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Åbo Svenska Teatern	0,0	-0,3	-0,7	0,0	0,5	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Hämeenlinnan Kt	0,0	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	0,4	0,9	0,4	-0,1
Wasa Teatern	0,0	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,3	-0,1	0,0	0,2	-0,3	-0,9
Mikkelin Teatteri	0,0	-0,3	-0,2	-0,1	0,0	-0,3	-0,2	-0,6	-0,2	-0,2	-0,3
Lilla Teatern	-0,9	-0,9	-0,2	-0,1	0,0	-0,9	-0,1	-0,2	-0,1	0,0	-0,2
Yhteensä	-17,7	-25,4	-26,9	-12,0	-3,0	-4,7	-3,7	-1,9	-2,2	-5,8	-10,5

Kun lukujen etumerkki on -, kyse on menosta.

Liite 2. Teattereiden toimintamenot vuosina 1990 – 2000 (milj. markkaa, 2000 rahanarvo)

Toimintamenot	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Helsingin Kaupunginteatteri	10,2	8,8	9,7	10,5	10,9	11,4	9,8	8,8	20,1	17,4	20,4
Tampereen Työväenteatteri	8,6	9,1	7,6	6,8	7,0	6,1	5,6	7,0	8,4	11,3	10,1
Lahden Kaupunginteatteri	6,2	6,4	5,0	4,4	3,5	2,9	3,5	4,3	4,9	4,6	5,2
Tampereen Teatteri	5,8	4,9	4,5	5,2	5,7	6,1	6,1	6,0	7,2	6,3	5,1
Turun Kaupunginteatteri	4,9	5,5	4,8	4,8	4,2	5,1	5,2	5,0	5,7	5,8	6,1
Svenska Teatern	3,6	3,3	3,4	4,0	4,9	4,3	3,6	4,8	5,3	5,4	4,2
Oulun Kaupunginteatteri	4,7	4,0	4,1	3,8	4,1	3,5	4,2	4,2	3,6	3,3	4,0
Kuopion Kaupunginteatteri	4,5	3,3	3,0	2,7	2,8	2,6	3,1	2,7	2,9	3,3	2,9
Jyväskylän Kaupunginteatteri	4,7	4,4	3,7	3,6	3,8	4,1	3,1	3,4	3,0	2,8	2,9
Joensuun Kaupunginteatteri	2,8	2,2	1,6	1,6	1,2	2,0	2,1	1,9	2,0	1,7	1,7
Porin Teatteri	2,5	2,2	2,5	2,4	2,1	2,2	2,8	2,9	2,1	2,5	2,6
Vaasan Kaupunginteatteri	1,9	1,6	2,9	3,1	2,7	2,8	2,8	2,4	2,5	2,2	2,3
Kotkan Kaupunginteatteri	2,8	3,6	2,7	3,4	2,9	3,2	2,7	3,4	2,9	2,5	2,8
Lappeenrannan Kt	2,9	2,6	2,3	2,8	2,0	1,7	1,9	1,9	1,7	1,8	1,9
Åbo Svenska Teatern	1,9	1,7	2,2	2,0	1,7	1,6	1,9	1,7	1,9	1,8	2,1
Hämeenlinnan Kt	1,0	1,6	1,7	1,9	1,6	2,0	1,7	2,4	2,5	2,6	2,8
Wasa Teatern	1,8	2,1	1,9	1,5	1,6	1,5	1,6	1,6	2,1	1,9	2,4
Mikkelin Teatteri	2,0	2,1	1,9	1,9	1,7	1,8	1,8	1,7	1,4	1,7	1,6
Lilla Teatern	2,1	2,7	3,2	2,4	3,3	2,1	3,0	2,7	2,1	2,2	1,9
Yhteensä	74,9	72,1	68,7	68,8	67,7	66,7	66,6	68,8	82,2	81,1	82,8

Liite 3: Teattereiden kaikki menot vuosina 1990 – 2000 (milj.mk, 2000 rahanarvo)

Kaikki menot yhteensä	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Helsingin Kaupunginteatteri	75,7	75,3	69,2	74,3	66,1	70,7	71,5	66,8	80,0	91,4	91,9
Tampereen Työväenteatteri	50,6	54,4	50,1	47,1	46,2	42,0	37,8	38,6	39,7	41,7	36,7
Lahden Kaupunginteatteri	52,7	54,2	48,6	42,1	39,6	38,9	39,7	40,7	41,2	37,2	41,8
Tampereen Teatteri	34,2	30,1	28,6	28,5	29,1	29,9	30,8	31,9	34,6	30,5	27,7
Turun Kaupunginteatteri	28,4	32,4	30,5	27,2	31,5	33,6	32,4	33,6	34,0	34,8	33,8
Svenska Teatern	25,2	23,3	24,0	23,6	28,5	29,3	26,4	26,3	27,9	28,0	27,0
Oulun Kaupunginteatteri	28,8	28,3	27,9	25,8	25,4	26,1	26,2	26,5	27,1	26,5	26,6
Kuopion Kaupunginteatteri	27,8	29,4	27,3	24,8	25,5	25,2	26,3	25,0	24,8	24,8	23,0
Jyväskylän Kaupunginteatteri	30,2	30,7	27,3	24,2	23,5	22,2	22,1	22,2	20,4	21,4	20,4
Joensuun Kaupunginteatteri	17,9	17,3	15,8	14,9	13,6	14,6	14,2	13,4	13,1	13,0	12,6
Porin Teatteri	15,4	14,0	13,7	14,3	13,5	13,3	15,4	14,0	12,9	14,9	14,6
Vaasan Kaupunginteatteri	10,0	10,3	12,8	22,7	23,8	21,6	19,1	17,8	18,3	17,9	17,0
Kotkan Kaupunginteatteri	14,9	16,5	15,7	16,9	15,2	15,6	14,3	15,5	15,9	13,8	14,8
Lappeenrannan Kt	19,9	18,0	16,6	16,4	14,6	14,0	14,6	14,4	14,1	14,1	14,1
Åbo Svenska Teatern	10,2	10,0	10,7	10,0	8,5	9,4	9,7	9,5	9,5	8,7	8,9
Hämeenlinnan Kt	10,0	11,2	11,1	12,4	11,7	11,6	11,5	12,1	12,3	12,7	14,0
Wasa Teatern	9,0	9,8	9,4	8,9	9,2	9,2	9,4	9,4	9,8	9,7	11,6
Mikkelin Teatteri	10,1	10,5	9,8	9,3	9,5	9,4	9,1	9,1	9,1	9,7	9,7
Lilla Teatern	8,7	9,5	10,0	9,1	11,8	9,8	11,7	10,7	8,5	8,7	8,3
Yhteensä	479,8	485,3	459,3	452,5	447,0	446,3	442,4	437,4	453,1	459,4	454,7

Liite 4. Myydyt pääsyliput omissa esityksissä vuosina 1990 - 2000

Myydyt liput omissa esityksissä	1990	1991	1992	1993	1994
Helsingin Kaupunginteatteri	210 261	225 277	179 679	188 541	176 832
Tampereen Työväenteatteri	117 114	136 382	139 517	122 703	132 740
Lahden Kaupunginteatteri	120 171	138 233	111 040	91 750	103 988
Tampereen Teatteri	107 214	104 412	107 375	114 033	103 871
Turun Kaupunginteatteri	78 547	78 627	62 678	65 075	73 572
Svenska Teatern	59 987	64 093	63 437	59 719	119 730
Oulun Kaupunginteatteri	76 926	75 895	82 948	54 698	66 360
Kuopion Kaupunginteatteri	47 056	57 967	57 208	51 818	58 150
Jyväskylän Kaupunginteatteri	91 725	77 425	60 116	50 680	55 377
Joensuun Kaupunginteatteri	36 660	32 791	40 109	39 114	31 277
Porin Teatteri	60 478	44 640	45 334	45 838	44 190
Vaasan Kaupunginteatteri	21 809	27 518	23 703	37 516	37 358
Kotkan Kaupunginteatteri	42 256	40 118	45 260	46 799	39 317
Lappeenrannan Kaupunginteatteri	43 857	63 824	41 680	37 183	26 497
Åbo Svenska Teatern	34 437	25 268	37 019	30 186	18 550
Hämeenlinnan Kaupunginteatteri	31 904	34 131	29 863	22 890	31 182
Wasa Teatern	32 567	33 626	33 096	31 487	28 528
Mikkelin Teatteri	38 413	32 458	38 828	29 272	41 776
Lilla Teatern	49 176	47 499	54 029	49 673	58 602
Yhteensä	1 300 558	1 340 184	1 252 919	1 168 975	1 247 897

Myydyt liput omissa esityksissä	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Helsingin Kaupunginteatteri	198 563	197 805	170 110	199 212	206 102	233 576
Tampereen Työväenteatteri	121 775	113 863	126 789	122 360	136 644	99 653
Lahden Kaupunginteatteri	105 844	91 501	108 215	100 949	82 433	94 422
Tampereen Teatteri	115 925	115 688	128 372	152 452	103 665	85 749
Turun Kaupunginteatteri	78 513	68 937	81 131	99 633	69 156	75 730
Svenska Teatern	102 920	83 364	76 146	68 293	60 001	53 015
Oulun Kaupunginteatteri	69 598	65 303	61 742	61 143	62 969	69 066
Kuopion Kaupunginteatteri	58 142	68 913	66 902	59 944	66 105	49 133
Jyväskylän Kaupunginteatteri	55 300	66 043	69 608	57 754	55 975	59 595
Joensuun Kaupunginteatteri	35 584	39 591	34 399	26 772	31 328	30 096
Porin Teatteri	42 053	58 168	42 707	48 928	53 941	44 918
Vaasan Kaupunginteatteri	44 423	45 720	49 954	45 030	44 224	51 972
Kotkan Kaupunginteatteri	45 103	41 995	34 477	30 076	35 836	48 398
Lappeenrannan Kaupunginteatteri	28 695	35 008	38 488	37 837	37 064	35 598
Åbo Svenska Teatern	26 094	29 023	24 909	22 385	20 047	24 246
Hämeenlinnan Kaupunginteatteri	35 357	27 970	35 736	35 736	36 814	42 229
Wasa Teatern	36 048	34 779	30 581	23 079	36 167	52 262
Mikkelin Teatteri	45 894	34 503	40 557	40 681	35 588	38 655
Lilla Teatern	48 509	53 217	46 059	27 418	31 104	23 723
Yhteensä	1 294 340	1 271 391	1 266 882	1 259 682	1 205 163	1 212 036

**Liite 5. Teattereiden kunnanosuudet ilman kiinteistömenoja vuosina 1990 – 2000
(milj.mk, 2000 rahanarvo)**

Kunnanosuus pl. Kiinteistömenot	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Helsingin Kaupunginteatteri	23,0	26,0	24,5	18,0	22,4	22,1	20,9	20,6	21,6	20,2	19,4
Tampereen Työväenteatteri	0,7	1,8	1,9	1,7	5,5	5,0	6,2	7,1	7,0	8,3	8,8
Lahden Kaupunginteatteri	33,8	34,7	32,5	11,2	9,2	11,2	13,8	13,1	11,8	11,4	13,3
Tampereen Teatteri	13,0	12,9	12,4	10,2	10,2	9,8	9,5	9,3	8,4	9,5	10,0
Turun Kaupunginteatteri	16,6	21,2	19,5	11,8	12,5	14,7	12,3	12,0	11,0	13,1	11,4
Svenska Teatern	5,4	5,7	6,2	5,4	5,6	5,3	5,1	5,1	5,0	5,6	4,8
Oulun Kaupunginteatteri	19,5	18,8	17,0	8,6	9,2	10,3	11,0	10,8	11,2	10,5	10,7
Kuopion Kaupunginteatteri	18,2	19,6	17,7	8,5	9,3	9,8	10,9	10,1	9,7	9,1	8,8
Jyväskylän Kaupunginteatteri	13,7	14,3	14,5	5,5	5,6	5,6	5,8	5,4	5,2	5,2	5,1
Joensuun Kaupunginteatteri	9,8	9,2	6,9	4,9	5,0	6,1	5,6	5,1	5,2	5,1	4,8
Porin Teatteri	6,6	7,2	7,1	5,0	5,1	4,5	5,1	5,1	5,0	4,8	4,9
Vaasan Kaupunginteatteri	4,7	5,6	7,8	8,5	7,1	5,8	5,8	5,7	6,1	6,3	5,7
Kotkan Kaupunginteatteri	9,2	9,9	9,2	6,1	5,8	5,6	6,0	6,9	7,8	6,8	6,7
Lappeenrannan Kt	10,6	8,3	7,8	4,5	4,3	4,4	4,9	4,6	4,7	4,8	4,9
Åbo Svenska Teatern	3,6	3,4	3,4	3,4	2,7	2,7	2,8	3,0	3,0	3,0	3,0
Hämeenlinnan Kt	5,6	6,2	5,9	5,7	5,1	5,0	4,8	4,8	4,8	4,8	4,7
Wasa Teatern	3,2	3,3	3,5	3,3	3,2	3,1	3,1	3,1	3,4	3,6	3,7
Mikkelin Teatteri	5,6	5,3	4,8	3,5	3,2	3,3	3,9	3,7	3,5	3,7	3,5
Lilla Teatern	1,9	1,7	1,6	2,3	1,9	2,0	1,8	1,9	1,8	1,9	1,9
Yhteensä	204,6	215,3	204,2	128,0	133,0	136,2	139,3	137,5	136,0	137,8	136,1

Liite 6. Teattereiden julkinen rahoitus vuosina 1990 – 2000 (milj.mk, 2000 rahanarvo)

Julkinen rahoitus	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Helsingin Kaupunginteatteri	44,5	45,4	45,9	47,2	47,6	48,3	50,3	50,7	51,9	52,9	52,1
Tampereen Työväenteatteri	34,8	35,2	33,3	33,1	35,8	31,5	27,2	27,1	26,7	27,0	26,9
Lahden Kaupunginteatteri	44,3	44,3	42,0	36,4	32,5	32,1	33,6	31,2	30,0	30,1	31,7
Tampereen Teatteri	20,1	19,8	19,1	19,5	18,8	18,6	19,3	20,1	20,1	20,4	20,5
Turun Kaupunginteatteri	22,1	26,6	24,9	22,6	27,1	28,3	27,3	27,4	26,3	29,1	27,8
Svenska Teatern	17,5	17,7	18,4	18,3	17,2	16,9	17,2	18,7	18,4	18,3	18,1
Oulun Kaupunginteatteri	24,8	24,0	23,2	21,9	21,3	21,6	21,8	21,9	22,5	21,7	22,0
Kuopion Kaupunginteatteri	25,5	27,1	24,7	21,8	22,3	22,3	22,5	21,4	20,7	20,1	19,5
Jyväskylän Kaupunginteatteri	22,4	23,3	23,4	19,8	18,6	17,1	16,8	16,2	15,7	15,5	15,1
Joensuun Kaupunginteatteri	16,3	15,7	13,3	12,8	12,0	12,5	11,8	10,9	11,3	11,0	10,2
Porin Teatteri	10,0	10,8	10,4	10,3	9,9	9,7	9,7	9,7	9,7	9,2	8,9
Vaasan Kaupunginteatteri	8,4	9,2	11,5	20,5	21,5	18,6	15,4	14,1	14,4	14,4	13,6
Kotkan Kaupunginteatteri	12,7	13,8	13,3	12,8	12,2	11,9	11,6	12,7	13,6	12,5	12,2
Lappeenrannan Kt	17,6	15,0	14,3	14,1	13,1	12,4	12,5	12,1	11,9	11,8	11,8
Åbo Svenska Teatern	7,7	7,7	7,5	7,1	6,5	6,5	6,6	7,4	6,8	6,7	6,6
Hämeenlinnan Kt	8,3	9,2	9,1	10,6	9,8	9,5	9,6	9,7	9,5	9,6	9,8
Wasa Teatern	7,1	7,8	7,7	7,5	7,6	7,4	7,6	7,6	7,7	7,8	7,7
Mikkelin Teatteri	8,5	8,3	7,9	7,9	7,6	7,4	7,6	7,4	7,5	7,6	7,4
Lilla Teatern	5,0	5,0	4,9	4,9	4,9	4,4	5,3	5,3	5,5	5,4	5,2
Yhteensä	357,4	365,9	354,8	349,0	346,1	336,9	333,7	331,6	330,3	331,3	326,8

Liite 7. Teattereiden julkinen rahoitus ilman kiinteistömenoja vuosina 1990 – 2000 (milj.mk, 2000 rahanarvo)

Julkinen rahoitus pl.kiinteistömenot	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Helsingin Kaupunginteatteri	28,0	31,0	29,6	30,3	33,9	33,3	36,1	36,6	38,1	36,7	36,0
Tampereen Työväenteatteri	23,0	24,0	23,9	23,6	25,8	23,9	23,1	23,8	23,5	24,8	25,2
Lahden Kaupunginteatteri	37,0	37,9	35,7	22,6	19,8	20,4	22,4	21,8	20,5	21,0	22,8
Tampereen Teatteri	16,1	15,9	15,4	16,3	16,1	15,8	16,8	17,3	16,6	17,8	18,4
Turun Kaupunginteatteri	19,7	24,2	22,6	19,4	19,6	21,0	19,7	19,6	18,3	20,4	18,8
Svenska Teatern	15,5	15,9	16,6	16,7	16,0	15,7	15,9	17,0	16,8	17,5	16,6
Oulun Kaupunginteatteri	22,1	21,4	19,5	15,8	15,9	16,4	16,8	16,8	17,0	16,3	16,4
Kuopion Kaupunginteatteri	23,7	24,9	22,8	16,1	16,4	16,4	16,8	16,0	15,6	15,0	14,6
Jyväskylän Kaupunginteatteri	15,9	16,4	16,6	13,4	12,4	11,2	11,1	10,6	10,3	10,2	10,1
Joensuun Kaupunginteatteri	14,0	13,3	10,9	10,3	9,9	10,7	10,1	9,5	9,4	9,3	8,8
Porin Teatteri	9,0	9,6	9,4	9,3	9,0	8,4	8,8	8,8	8,9	8,3	8,4
Vaasan Kaupunginteatteri	7,7	8,6	10,7	11,6	10,6	9,4	9,6	9,4	9,6	9,9	9,3
Kotkan Kaupunginteatteri	10,7	11,3	10,6	10,1	9,5	9,3	9,3	10,3	11,1	10,2	10,0
Lappeenrannan Kt	12,3	9,9	9,4	9,4	8,9	8,3	8,4	7,8	7,9	7,9	7,9
Åbo Svenska Teatern	7,5	7,5	7,4	6,9	6,4	6,3	6,4	7,1	6,6	6,6	6,5
Hämeenlinnan Kt	6,8	7,4	7,1	8,6	7,8	7,6	7,4	7,5	7,4	7,5	7,4
Wasa Teatern	6,3	6,9	6,9	6,7	6,8	6,5	6,4	6,4	6,7	6,9	6,8
Mikkelin Teatteri	6,9	6,6	6,1	6,4	5,9	5,9	6,3	6,1	5,9	6,0	5,8
Lilla Teatern	4,0	4,0	3,8	3,9	3,5	3,5	4,1	4,3	4,4	4,5	4,3
Yhteensä	286,2	296,9	285,1	257,2	254,3	250,0	255,5	256,8	254,6	256,8	254,1

Liite 8. Teattereiden muut tulot vuosina 1990 – 2000 (milj. mk, 2000 rahanarvo)

Muu mahdollinen tulo	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Helsingin Kaupunginteatteri	4,5	5,1	3,8	3,4	0,0	0,1	0,1	0,3	4,3	3,8	6,2
Tampereen Työväenteatteri	6,2	5,7	5,2	4,9	0,4	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2
Lahden Kaupunginteatteri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1
Tampereen Teatteri	3,4	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	2,2	0,0
Turun Kaupunginteatteri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Svenska Teatern	1,1	0,8	0,0	0,0	0,1	0,0	1,6	1,7	2,3	3,0	4,3
Oulun Kaupunginteatteri	0,3	0,4	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2
Kuopion Kaupunginteatteri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Jyväskylän Kaupunginteatteri	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Joensuun Kaupunginteatteri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Porin Teatteri	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vaasan Kaupunginteatteri	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kotkan Kaupunginteatteri	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Lappeenrannan Kt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Åbo Svenska Teatern	0,6	0,4	0,4	0,5	0,5	0,3	0,4	0,6	1,0	0,6	0,4
Hämeenlinnan Kt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Wasa Teatern	0,1	0,2	0,2	0,0	0,2	0,0	0,2	0,3	0,3	0,2	0,5
Mikkelin Teatteri	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1
Lilla Teatern	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2
Yhteensä	16,5	12,8	10,1	9,1	1,4	1,4	2,6	3,1	8,3	10,4	12,2

Liite 9. Teattereiden muut mahdolliset tulot vuosina 1990 – 2000 (milj.mk, 2000 rahanarvo)

Muu mahdollinen tulo	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Helsingin Kaupunginteatteri	4,6	5,2	3,9	3,5	0,0	0,1	0,1	0,3	4,3	3,8	6,2
Tampereen Työväenteatteri	6,3	5,8	5,4	5,0	0,4	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2
Lahden Kaupunginteatteri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1
Tampereen Teatteri	3,5	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	2,2	0,0
Turun Kaupunginteatteri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Svenska Teatern	1,1	0,9	0,0	0,0	0,1	0,0	1,6	1,7	2,3	3,0	4,3
Oulun Kaupunginteatteri	0,3	0,4	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2
Kuopion Kaupunginteatteri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Jyväskylän Kaupunginteatteri	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Joensuun Kaupunginteatteri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Porin Teatteri	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vaasan Kaupunginteatteri	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kotkan Kaupunginteatteri	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Lappeenrannan Kt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Åbo Svenska Teatern	0,6	0,4	0,4	0,5	0,5	0,3	0,4	0,6	1,0	0,6	0,4
Hämeenlinnan Kt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Wasa Teatern	0,1	0,2	0,2	0,0	0,2	0,0	0,2	0,3	0,3	0,2	0,5
Mikkelin Teatteri	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1
Lilla Teatern	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2
Yhteensä	17,0	13,1	10,4	9,3	1,4	1,4	2,6	3,1	8,3	10,4	12,2

Liite 10. Teattereiden tilikauden tulos vuosina 1990 – 2000 (milj.mk, 2000 rahanarvo)

Tilikauden tulos	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Helsingin Kaupunginteatteri	-4,8	2,6	0,5	1,2	-0,7	0,9	2,3	-0,1	0,1	-1,2	0,1
Tampereen Työväenteatteri	0,0	-0,8	2,0	1,1	0,3	0,0	-0,6	0,4	0,5	0,5	-0,1
Lahden Kaupunginteatteri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tampereen Teatteri	0,0	0,1	0,1	0,3	0,0	-0,1	-0,3	0,3	-2,3	1,8	0,4
Turun Kaupunginteatteri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Svenska Teatern	-1,4	0,0	0,0	0,0	-1,0	-0,9	-1,5	0,7	-0,7	0,0	0,7
Oulun Kaupunginteatteri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kuopion Kaupunginteatteri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Jyväskylän Kaupunginteatteri	-0,3	-1,5	1,4	0,6	0,0	0,0	0,2	0,0	0,1	-0,9	-1,0
Joensuun Kaupunginteatteri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,2	0,3	-0,1	-0,6
Porin Teatteri	-0,7	-0,2	0,0	0,0	0,0	-0,3	0,4	-0,4	0,1	-0,2	-1,5
Vaasan Kaupunginteatteri	-0,2	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kotkan Kaupunginteatteri	0,0	-0,5	0,7	0,1	-0,1	-1,1	-0,1	-0,3	-0,4	1,0	0,2
Lappeenrannan Kt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Åbo Svenska Teatern	-0,1	0,1	0,2	0,1	0,0	0,0	-0,2	0,0	-0,2	0,0	0,2
Hämeenlinnan Kt	-0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	-0,1	0,0	0,0	-0,1	0,0
Wasa Teatern	0,8	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	-0,4	0,6	0,0
Mikkelin Teatteri	0,5	-0,3	0,1	0,0	-0,2	0,1	0,0	0,2	0,2	0,0	0,0
Lilla Teatern	0,0	0,0	0,0	-0,2	-1,2	0,3	0,0	0,2	0,1	0,2	-0,5
Yhteensä	-6,2	-0,4	5,0	3,3	-2,8	-1,0	0,4	1,3	-2,7	1,5	-2,0

Liite 11. Teattereiden VOS:n perustana olleet henkilötyövuodet 1990 - 2000

VOS:n perusteena ollut htv	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Helsingin Kaupunginteatteri				255	245	231	244	254	255	258	272
Tampereen Työväenteatteri				157	175	158	157	157	157	157	157
Lahden Kaupunginteatteri				149	139	132	134	134	149	148	144
Tampereen Teatteri				128	108	110	122	127	128	130	126
Turun Kaupunginteatteri				113	113	113	113	112	113	114	115
Svenska Teatern				113	96	101	113	112	113	113	113
Oulun Kaupunginteatteri				89	91	88	92	90	89	89	89
Kuopion Kaupunginteatteri				91	91	90	90	91	91	91	89
Jyväskylän Kaupunginteatteri				77	84	81	80	77	77	77	77
Joensuun Kaupunginteatteri				59	64	64	61	59	59	57	55
Porin Teatteri				55	54	56	56	59	55	54	54
Vaasan Kaupunginteatteri				55	55	57	56	55	55	55	55
Kotkan Kaupunginteatteri				51	51	51	51	51	51	52	52
Lappeenrannan Kt				48	54	52	50	49	48	48	48
Åbo Svenska Teatern				47	46	49	47	47	47	47	45
Hämeenlinnan Kt				42	39	39	41	40	42	42	43
Wasa Teatern				40	37	40	40	40	40	40	40
Mikkelin Teatteri				35	35	36	36	36	35	35	35
Lilla Teatern				38	31	36	40	38	38	34	31
Yhteensä				1 642	1 608	1 584	1 623	1 628	1 642	1 641	1 640

Liite 12. Teattereiden henkilötyövuodet 1990 - 2000

Henkilötyövuodet	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Helsingin Kaupunginteatteri	222	243	250	253	251	249	267	263	273	332	314
Tampereen Työväenteatteri	152	197	156	142	138	154	158	157	163	164	149
Lahden Kaupunginteatteri	128	172	153	137	130	136	137	156	152	144	163
Tampereen Teatteri	86	112	114	117	128	129	134	133	148	123	121
Turun Kaupunginteatteri	119	130	124	111	117	122	113	120	122	124	119
Svenska Teatern	85	99	96	103	112	114	113	115	119	118	113
Oulun Kaupunginteatteri	100	105	96	88	88	94	91	92	95	94	92
Kuopion Kaupunginteatteri	102	103	98	90	87	90	94	94	93	90	85
Jyväskylän Kaupunginteatteri	85	111	91	80	77	79	77	79	77	80	83
Joensuun Kaupunginteatteri	67	70	65	63	62	61	59	59	56	56	57
Porin Teatteri	69	56	58	59	56	56	62	55	52	58	59
Vaasan Kaupunginteatteri	41	43	53	61	56	55	55	56	57	58	55
Kotkan Kaupunginteatteri	49	59	59	54	51	52	52	54	58	50	53
Lappeenrannan Kt	68	64	55	53	51	48	49	48	50	49	50
Åbo Svenska Teatern	40	46	48	47	46	46	48	48	47	45	45
Hämeenlinnan Kt	39	42	43	40	40	42	41	46	45	46	49
Wasa Teatern	34	48	43	38	38	40	41	41	41	41	43
Mikkelin Teatteri	39	40	38	35	36	36	36	34	37	38	39
Lilla Teatern	17	26	31	32	39	29	38	38	28	30	30
Yhteensä	1542	1766	1671	1603	1603	1632	1665	1688	1713	1740	1719

Liite 13. Teattereiden omat esityskerrat vuosina 1990 - 2000

Omat esityskerrat	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Helsingin Kaupunginteatteri	484	507	502	487	487	615	644	575	476	504	518
Tampereen Työväenteatteri	409	478	404	381	404	442	387	383	377	369	323
Lahden Kaupunginteatteri	376	489	461	456	314	367	379	347	398	340	302
Tampereen Teatteri	508	445	453	429	357	405	386	458	554	403	360
Turun Kaupunginteatteri	348	340	291	298	379	386	283	250	434	337	370
Svenska Teatern	337	298	335	517	555	447	426	403	412	345	333
Oulun Kaupunginteatteri	332	405	360	297	287	298	285	285	351	266	290
Kuopion Kaupunginteatteri	331	340	340	324	353	309	297	288	322	321	315
Jyväskylän Kaupunginteatteri	485	393	205	222	204	214	292	271	280	239	270
Joensuun Kaupunginteatteri	288	237	252	280	282	218	235	198	176	245	257
Porin Teatteri	349	276	278	244	255	238	259	216	234	245	300
Vaasan Kaupunginteatteri	112	169	198	287	244	247	200	245	251	282	276
Kotkan Kaupunginteatteri	193	202	264	268	259	297	250	201	202	234	268
Lappeenrannan Kaupunginteatteri	242	214	218	243	172	162	216	178	209	179	170
Åbo Svenska Teatern	302	252	268	227	184	196	190	214	205	216	196
Hämeenlinnan Kaupunginteatteri	217	226	271	222	244	245	227	258	247	296	276
Wasa Teatern	162	276	244	217	169	275	222	228	179	227	315
Mikkelin Teatteri	201	186	177	183	213	208	175	212	220	219	240
Lilla Teatern	348	246	298	343	300	267	292	213	179	184	163
Yhteensä	6 024	5 979	5 819	5 925	5 662	5 836	5 645	5 423	5 706	5 451	5 542

Liite 14. Teattereiden kunnanosuus ilman kiinteistömenoja markkaa / pääsylippu vuosina 1990 – 2000 (2000 rahanarvo)

Kunnanosuus/pääsylippu	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Helsingin Kaupunginteatteri	109	116	136	96	127	111	106	121	108	98	83
Tampereen Työväenteatteri	6	13	14	14	41	41	55	56	57	61	88
Lahden Kaupunginteatteri	281	251	293	122	88	105	150	121	116	138	140
Tampereen Teatteri	122	123	115	89	98	84	82	73	55	92	117
Turun Kaupunginteatteri	211	270	312	181	170	187	178	148	111	190	151
Svenska Teatern	89	89	97	90	46	52	62	67	73	94	91
Oulun Kaupunginteatteri	254	248	205	157	139	149	168	175	183	167	155
Kuopion Kaupunginteatteri	388	339	309	163	161	168	158	151	162	137	178
Jyväskylän Kaupunginteatteri	150	185	242	108	102	101	88	77	91	93	86
Joensuun Kaupunginteatteri	267	282	172	126	159	171	142	149	194	164	160
Porin Teatteri	108	161	156	110	115	106	88	119	103	88	109
Vaasan Kaupunginteatteri	214	204	329	228	189	130	127	114	134	143	110
Kotkan Kaupunginteatteri	218	246	202	130	148	124	142	200	259	191	138
Lappeenrannan Kt	242	130	187	120	162	153	141	119	124	128	136
Åbo Svenska Teatern	105	136	91	113	148	104	95	121	134	150	122
Hämeenlinnan Kt	175	181	198	249	165	141	173	136	134	129	112
Wasa Teatern	97	99	105	103	114	86	90	101	149	100	70
Mikkelin Teatteri	145	164	124	118	77	73	113	92	86	105	92
Lilla Teatern	38	37	29	47	33	42	33	42	67	62	81

Liite 15. Teattereiden valtionosuus/pääsylippu vuosina 1990 – 2000 (mk, 2000 rahanarvo)

Valtionosuus/pääsylippu	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Helsingin Kaupunginteatteri	24	22	28	65	65	57	77	94	83	80	71
Tampereen Työväenteatteri	191	163	157	178	153	155	148	132	135	121	164
Lahden Kaupunginteatteri	27	23	29	125	102	88	95	81	86	117	101
Tampereen Teatteri	29	29	29	53	57	52	63	62	54	80	98
Turun Kaupunginteatteri	39	38	48	116	95	80	108	94	73	106	97
Svenska Teatern	169	159	164	189	88	101	129	156	173	198	222
Oulun Kaupunginteatteri	33	34	31	132	101	87	89	98	96	92	83
Kuopion Kaupunginteatteri	115	90	89	147	122	115	86	88	99	89	119
Jyväskylän Kaupunginteatteri	23	27	34	156	122	101	81	75	87	89	83
Joensuun Kaupunginteatteri	114	125	101	136	158	130	113	127	159	132	132
Porin Teatteri	40	53	51	93	89	93	63	86	78	66	77
Vaasan Kaupunginteatteri	140	110	124	81	94	83	82	73	79	81	68
Kotkan Kaupunginteatteri	35	37	33	86	95	81	80	99	110	92	69
Lappeenrannan Kt	38	26	39	132	172	136	98	85	84	84	87
Åbo Svenska Teatern	114	162	109	116	195	138	124	165	160	180	144
Hämeenlinnan Kt	38	35	40	126	86	74	92	75	73	74	64
Wasa Teatern	98	106	104	108	123	95	95	107	142	90	60
Mikkelin Teatteri	34	40	33	101	66	55	69	58	58	64	58
Lilla Teatern	45	47	41	31	27	31	45	52	94	83	100

Liite 16. Teattereiden julkinen rahoitus ilman kiinteistömenoja markkaa / pääsylippu vuosina 1990 – 2000 (2000 rahanarvo)

Julkkiset avustukset/pääsylippu	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Helsingin Kaupunginteatteri	133	138	164	161	192	168	182	215	191	178	154
Tampereen Työväenteatteri	197	176	171	192	194	196	203	187	192	182	253
Lahden Kaupunginteatteri	308	274	322	247	190	193	245	202	203	255	241
Tampereen Teatteri	150	153	144	143	155	136	145	135	109	172	214
Turun Kaupunginteatteri	250	308	360	297	266	268	286	242	184	295	248
Svenska Teatern	259	248	261	279	134	153	191	223	246	292	313
Oulun Kaupunginteatteri	287	282	236	289	240	236	257	272	278	258	238
Kuopion Kaupunginteatteri	503	429	398	311	282	282	243	239	260	227	298
Jyväskylän Kaupunginteatteri	173	212	276	264	224	203	169	152	177	183	169
Joensuun Kaupunginteatteri	381	407	273	262	317	301	255	276	353	296	292
Porin Teatteri	148	214	207	203	205	199	151	205	181	155	186
Vaasan Kaupunginteatteri	354	314	452	309	283	212	209	187	214	224	178
Kotkan Kaupunginteatteri	253	283	235	216	242	206	222	299	369	283	207
Lappeenrannan Kt	280	156	226	253	334	288	239	204	208	212	223
Åbo Svenska Teatern	219	299	200	229	343	242	220	286	294	330	266
Hämeenlinnan Kt	212	216	238	375	251	214	264	211	207	203	176
Wasa Teatern	195	205	209	212	237	181	185	208	292	191	131
Mikkelin Teatteri	178	204	158	219	142	128	181	150	144	168	150
Lilla Teatern	82	83	70	78	60	73	78	94	161	144	180

Liite 17. Teattereiden pääsylipputulot % henkilöstö- ja toimintamenoista vuosina 1990 - 2000

Pääsylipputulot %	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Helsingin Kaupunginteatteri	33	42	33	41	30	39	37	26	33	42	42
Tampereen Työväenteatteri	22	26	33	27	25	27	26	30	33	33	23
Lahden Kaupunginteatteri	19	22	16	18	24	22	19	27	32	22	29
Tampereen Teatteri	34	33	35	32	32	36	34	33	31	32	27
Turun Kaupunginteatteri	21	18	18	16	15	18	19	22	27	20	23
Svenska Teatern	17	19	21	16	32	34	22	26	22	23	18
Oulun Kaupunginteatteri	13	14	16	15	17	18	17	17	17	18	18
Kuopion Kaupunginteatteri	9	9	11	14	13	14	16	17	19	20	16
Jyväskylän Kaupunginteatteri	22	17	15	16	18	18	22	25	22	24	23
Joensuun Kaupunginteatteri	10	10	18	16	13	15	19	20	16	15	13
Porin Teatteri	26	19	23	28	25	22	39	25	26	35	26
Vaasan Kaupunginteatteri	10	8	9	13	15	20	24	25	25	21	23
Kotkan Kaupunginteatteri	17	14	23	30	21	19	21	18	13	18	21
Lappeenrannan Kt	13	20	16	15	11	11	14	21	20	21	21
Åbo Svenska Teatern	15	17	25	22	13	24	23	21	14	12	19
Hämeenlinnan Kt	15	19	19	15	17	18	16	19	19	19	27
Wasa Teatern	22	17	16	15	18	20	20	16	13	23	32
Mikkelin Teatteri	20	20	23	16	20	26	18	23	22	22	25
Lilla Teatern	49	56	55	47	52	67	56	56	41	42	33

Käyttömenot = henkilöstömenot + toimintamenot

Liite18. Käyttömenot/HTV, yksikköhinnat ja toteutuneet ja VOS:n perustana käytetyt HTV:t ²⁶ (ao. vuosien rahanarvot)

	Käyttömenot/ HTV Yksikköhinta		Toteutu- neet HTV:t	VOS:N perusteena käytetyt
1991	183 434		2 456	
1992	184 653		2 343	
1993	185 926	178 791	2 285	2 382
1994	188 330	167 039	2 306	2 273
1995	191 129	162 018	2 332	2 273
1996	194 003	162 018	2 397	2 293
1997	193 833	163 200	2 438	2 335
1998	202 756	166 690	2 511	2 367
1999	204 788	168 697	2 559	2 399
2000	211 019	173 927	2 582	2 399

Liite 19. Orkestereiden omat konsertit kotimaassa vuosina 1990 - 2000

Omat konsertit kotimaassa	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Helsingin KO	84	102	108	60	74	57	77	59	80
Tampereen KO	44	45	68	35	100	56	50	42	40
Turun KO	78	66	62	77	72	75	68	72	80
Lahden KO	85	133	100	135	60	122	73	65	94
Oulun KO	55	43	54	53	40	71	45	45	75
Kuopion KO	52	50	46	50	52	36	50	52	43
Jyväskylän SO	54	58	53	62	58	62	45	29	34
Tapiola Sinfonietta	39	51	50	63	64	63	53	53	66
Joensuun KO	76	62	86	92	87	93	107	182	70
Vaasan KO	49	63	58	29	36	36	40	33	45
Porin KO	76	52	65	56	44	86	50	49	43
Kymn Sinfonietta	56	32	30	37	42	37	37	47	52
Lappeenrannan KO	68	49	60	74	56	26	38	44	38
Mikkelin Ko	51	26	56	39	40	27	29	37	34
Hämeenlinnan KO	7	7	4	5	5	5	4	5	4
Vantaan O	18	18	19	14	19	13	13	10	12

²⁶ Teatteritilasto 2000, ss. 17 ja 19. Taulukon luvuissa mukana ovat mukana kaikki tilastossa esiintyvät teatterit eikä pelkästään vain tässä tarkasteltavat teatterit.

Liite 20. Lahden kaupunginorkesterin kuulijat 1990 - 2001

	Konsertit ja esiintymiset 1)		Oopperaesityksiä		Konsertit ulkomailla		Julkiset konsertit Suomessa	
		Kuulijat		Kuulijat		Kuulijat		Kuulijat
1990	193	39 339	14	4 170			36	16 913
1991	86	29 846	19	12 415			26	13 716
1993	135	31 302			1	980	27	14 661
1994	101	26 705			1	400	28	14 095
1995	135	30 871			3	2 400	36	20 578
1996	63	26 401			1	400	28	16 327
1997	124	34 789			7	3 870	32	22 320
1998	74	32 136			3	3 636	39	22 744
1999	65	27 608			12	17 933	38	23 308
2000	100	60 879					42	45 073
2001	98	59 584					52	50 399

1) ei oopperaesityksiä eikä ulkomaisia esiintymisiä